

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Pedagogická fakulta
Katedra společenských věd

Bakalářská práce

K historii Gymnázia Moravské Budějovice

Vypracoval: Lukáš Lovicar
Vedoucí práce: PhDr. Helena Pavličíková, CSc.

České Budějovice 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci na téma K historii Gymnázia Moravské Budějovice jsem vypracoval(a) samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

V Českých Budějovicích

.....

Poděkování

Rád bych poděkoval PhDr. Heleně Pavličíkové, CSc. za odborné vedení bakalářské práce a za její veškeré rady při jejím vytváření. Dále bych rád poděkoval řediteli Mgr. Františkovi Dubskému, zástupci Mgr. Karlu Kabelkovi, Mgr. Květě Bretšnajdrové a PhDr. Aleně Zině Janáčkové za vypůjčení všech potřebných historických pramenů a potřebných materiálů. Státnímu okresnímu archivu Moravské Budějovice za možnost bádát v jejich archivu a PhDr. Petru Beránkovi za vstřícné a věcné rady při tvorbě této práce.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá dějinným vývojem Gymnázia v Moravských Budějovicích od jeho založení až po současnost. Nalezneme zde stručný popis historického vývoje města Moravské Budějovice včetně všech šlechtických rodů, které město vlastnily. Hlavní část bakalářské práce se věnuje vývoji gymnázia a to od prvních snah o založení až po současné Gymnázium a SOŠ Moravské Budějovice v roce 2022. Nalezneme zde stručný popis výstavby školní budovy, její modernizaci a postupné přístavby a úpravy okolí, dále vývoj a proměny pedagogické činnosti a školních aktivit v průběhu 20. a 21. století. Na závěr zmiňuji, podle mě, nejvýznamnější pedagogy a absolventy. Konec práce je doplněn o pár fotek dokreslujících lokalitu.

Klíčová slova: Reálné gymnázium, režim, totalita, rekonstrukce, ideologie, soutěž, střední škola

Annotation

This bachelor thesis deals with the historical development of the high school in Moravské Budějovice from its foundation to the present day. In it, we can find a brief description of the historical development of the town of Moravské Budějovice including all the noble families that owned the town. The main part of the bachelor's thesis is devoted to the development of the high school from the first efforts to establish it to the current Gymnázium and SOŠ in Moravské Budějovice in 2022. We will find here a brief description of the construction of the school building, its modernization and the gradual additions and modifications of the surroundings, as well as the development and changes in pedagogical activities and in school activities during the 20th and 21st centuries. Finally, I mention, in my opinion, the most significant educators and graduates. The final part of the work is accompanied by a few photographs illustrating the locality.

Keywords: Reálné gymnázium, regime, totalitarianism, reconstruction, ideology, high school, competition

Obsah

1	Úvod	6
2	Moravské Budějovice - město na Českomoravské vysočině	8
3	Základní etapy vzniku a vývoje středního školství v Moravských Budějovicích..	12
3.1	Období od založení až po začátek druhé světové války	13
3.2	Gymnázium za druhé světové války	22
3.3	Náš ústav v letech 1945 až 1989	29
3.4	Porevoluční vývoj, spojení gymnázia a střední odborné školy, organizační změny a aktuální situace	39
4	Významné osobnosti spojené s gymnáziem (pedagogové, absolventi)	46
4.1	Významní studenti.....	46
4.2	Významní učitelé.....	47
5	Závěr.....	49
6	Literatura a zdroje	50
6.1	Prameny.....	50
6.2	Literatura	51
6.3	Internetové zdroje.....	52
7	Přílohy	54
7.1	Seznam příloh.....	54
7.2	Vývoj názvů školy a jejich ředitelů.....	55
7.2.1	Názvy školy	55
7.2.2	Ředitelé.....	55
7.3	Obrázky	56

1 Úvod

Téma bakalářské práce – K historii Gymnázia v Moravských Budějovicích jsem si vybral ze dvou důvodů. Prvním z nich je moje osobní zkušenost ze studia na šestiletém gymnáziu. Druhým důvodem je zjištění, že žádná ucelenější práce podobného druhu o naší škole nebyla ještě nikdy napsána. Dějinný vývoj školy, mapující více jak stoletou historii, není v souvislé podrobnější podobě takřka nikde zpracován a zaznamenán.

V bakalářské práci je nastíněn historický vývoj vzniku a existence gymnázia od jeho počátků až po současnost. V práci je věnována pozornost i změnám oborovým a důsledkům optimalizace ve školství v 90. letech 20. století a v prvním desetiletí 21. století. Mým cílem je vytvořit první obsáhlejší popis vývoje této instituce, který umožní současným i budoucím generacím, zájemcům a dalším badatelům, snazší přístup k důležitým a zajímavým informacím o škole. Tato práce je věnována Gymnáziu v Moravských Budějovicích a může sloužit jako odrazový můstek pro podrobnější a obsáhlejší studii o této instituci a jejím nezastupitelném místě v životě malého města a jeho obyvatel.

Bakalářská práce je rozdělena do tří hlavních částí. První část obsahuje nástin dějinného vývoje města Moravské Budějovice. Od jeho založení ve 13. století přes celý středověk až po současnost zmiňují všechny rodové majitele a jejich vztah k danému místu. Na závěr je krátce zaznamenán porevoluční vývoj.

V druhé části je vývoj města propojen se záměrem vytvoření první střední školy, která by usnadnila přístup k vyššímu vzdělání místním žákům i žákům z blízkého okolí. Začíná prvotními usilovnými snahami místních občanů založit vlastní gymnázium již za dob Rakouska-Uherska, následně jeho vznikem a obdobím rozvoje školy po vzniku republiky. Druhá podkapitola se věnuje čistě období druhé světové války, a to z důvodu existence speciální válečné kroniky školy. Třetí část popisuje historický vývoj událostí na gymnáziu po válce, tedy od roku 1945 až do roku 1989. Závěr kapitoly je věnován porevolučním dějinám.

Ve třetí části jsou zmíněny některé osobnosti pedagogického sboru, jejichž přínos pro školu je nezpochybnitelný. Část práce je věnována také významným absolventům gymnázia.

Informace dosud publikované a přístupné skrze internetové portály či almanachy uvedu do souvislostí. Za pomoci historické, heuristické a komparativní metody poukazuji na to, jak obtížné byly okolnosti jejího vzniku na malém městě na počátku 20. století, jak se škola vyvíjela, měnila, jak reagovala na pestré mocenské změny 20. století a jak jimi byla ovlivněna nejen výuka, ale i samotná budova. Uvedu také, jaký přínos má vzdělávací instituce pro malé město a jeho okolí, proto se v práci objevují popsání aktivity a činnosti školy, jsou připomenuti významní pedagogové a absolventi.

Ke své práci jsem využíval prameny, literaturu a internetové zdroje. Hlavním zdrojem informací pro mě byly kroniky a výroční zprávy poskytnuté vedením školy a Státním okresním archivem v Moravských Budějovicích. Dále jsem využíval zejména literaturu z městské knihovny, čerpal jsem informace z místního měsíčního periodika zvaného Zpravodaj a z almanachů a literatury poskytnutými pedagogy. Ve své práci využívám i citace, zvýrazněné kurzívou, které umožňují lepší pochopení dané doby, zejména období komunistické totality. Bakalářskou práci doplňuje příloha. Obsahuje fotografie, které korespondují s jejím obsahem a informace názorně doplňují.

2 Moravské Budějovice - město na Českomoravské vysočině

Moravské Budějovice jsou malé historické městečko nacházející se na jihozápadním cípu Moravy. Důležitou roli v rozvoji města hrála jeho poloha. Přes město vedla císařská silnice, někdy také označována za Haberskou cestu. K Moravským Budějovicím patří také vesnice z mikroregionu (Lukov, Zvěrkovice, Litohoř, Želetava).

Kdy bylo město založeno? Na tuto otázku neexistuje jednoznačná odpověď. S jistotou můžeme říci, že město bylo založeno již v 13. století. František Vlk uvádí, že první zmínky se objevují již v roce 1231, a to v listině od papeže Řehoře IX., který stvrzuje věno Přemysla Otakara I. jeho manželce Konstancii.¹ „Konstancie byla v roce 1234 zakladatelkou tišnovského kláštera.“² Po její smrti se Moravské Budějovice dostávají pod správu tohoto kláštera.³

Další spornou událostí je, kdy byly Budějovice označeny za město. „K pokusu o městskou lokaci dochází s největší pravděpodobností až ve 2. polovině 13. věku. ... Rozhodně však nelze předpokládat povýšení Moravských Budějovic na město v roce 1255, jak uvádí J. V. Šimák, nebo že jsou doloženy k tomuto datu jako městečko a městem jsou snad již počátkem 14. věku. Během 13. století se nikdy s označením Moravských Budějovic za město nesetkáváme a podobně je tomu i v následujícím 14. věku. Je to ovšem dáno i faktem, že Moravské Budějovice se poměrně záhy na počátku 14. století dostávají ze zeměpanské držby do vlastnictví Lichtenburků ... V něm zůstávají až do roku 1498, kdy se stávají jejich zpuupným dědictvím a v propuštění králem Vladislavem II. jsou jmenovány jako město, zatímco ve vkladu jako městečko. Teprve roku 1368 jsou Budějovice nazývány městečkem a roku 1411 poprvé městem.“⁴ Plnohodnotným poddanským městem ještě později.

Moravské Budějovice nebyly královským městem, ale poddanským. Za celou dlouhou dobu jejich existence se zde vystřídala řada pánů/šlechticů. Od dobrých,

¹ VLK, František. Stručná historie Moravských Budějovic. *Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice*. 1998, s. 4.

² VLK, František. Významná výročí města Moravských Budějovic. *Moravskobudějovicko*. září 2021, roč. XLVI, č. 9, s. 9.

³ Tamtéž, s. 9.

⁴ NOVÁČKOVÁ, Eva a Rudolf FIŠER. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do r. 1945*. Třebíč: FiBox, 1997. 51-52 s.

za kterých se město rozvíjelo a zažívalo zlaté časy, až po ty, které dovedly město téměř na pokraj vlastních sil.

Již výše byli zmíněni například páni z Lichtenburka, kteří vlastnili město do roku 1522. Za období jejich „vlády“ byla městu přidělena celá řada privilegií. Mezi ně spadá i udělení znaku městu, a to Vladislavem II. roku 1498, kdy se také stávají plně poddanským městem. V období husitských válek byli páni z Lichtenburka na straně Zikmunda. *„Odpověď na otázku, na které straně stáli páni Bítovští z Lichtenburka, nám dává privilegium císaře Zikmunda udělené Moravským Budějovicím v březnu 1421, kdy pobýval ve Znojmě. Na žádost pánů ... z Lichtenburka znovu obnovil městu právo mílové, které už jednou od moravských markrabat dostalo, avšak za válek o ně přišlo.“*⁵

Po pánech z Lichtenburka se Moravských Budějovic ujímají Valdštejnové. Období jejich vlády můžeme považovat za zlatý věk města. Patřili mezi takzvanou husitskou šlechtu a postupem času si získali významné postavení mezi šlechtou na Moravě. *„Na svých panstvích měli sice několik městeček, ale jen jedno město – Moravské Budějovice.“* ... Z tohoto důvodu bohatě podporovali nejen hospodářský rozvoj města, ale také rozvoj jejich obyvatel a rozlohu města. Valdštejnové se tedy zasloužili o rozvoj městských privilegií, týkající se například pořádání jarmarků. *„V roce 1532 postihl město velký požár.“* ...⁶

Žádný z dosavadních pánů Moravských Budějovic neměl své hlavní trvalé sídlo ve městě, ale na jiném svém panství. Změna se neudála ani za Valdštejnů. Díky tomuto faktu mohli žít občané „více volněji“, a to i v městské samosprávě. *„Mezi majiteli Moravských Budějovic v době předbělohorské byli nejvýznamnějšími osobnostmi Hynek Brtnický z Valdštejna a jeho synovec Zdeněk II. Brtnický z Valdštejna.“*⁷ Například během vlády Hynka byla založena ve městě prestižní škola. Její rozvoj byl příznivě ovlivněn jeho přátelstvím *„s rektorem univerzity Martinem Bacháčkem ...“*⁸ *„Koncem 16. a počátkem 17. století patřila škola v Moravských Budějovicích mezi 13 moravských škol (z celkového počtu 113), které měly takovou úroveň, že z nich byli vysíláni studenti i na univerzitní*

⁵ NOVÁČKOVÁ, Eva a Rudolf FIŠER. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do r. 1945*. Třebíč: FiBox, 1997. 68-69 s.

⁶ Tamtéž, s. 73.

⁷ Tamtéž, s. 77.

⁸ Tamtéž, s. 78.

studia. “ „První zmínka o učitelích v městských knihách je až z roku 1581.“⁹ Škola přijímala i děvčata. O rozvoj školství a vzdělanosti ve městě se zasloužili nejen Valdštejnové, ale i samotní primátoři. Což vedlo, na tu dobu, k velkému vzdělanostnímu, ale i kulturnímu rozvoji místních. Posledním českým pánem Moravských Budějovic byl „nešťastný pán“ Zdeněk Brtnický z Valdštejna, který kvůli účasti ve stavovském odboji byl tvrdě potrestán ztrátou všeho majetku a doživotím.¹⁰

Valdštejnové byli vystřídáni rodem pánů ze Schaumburka. Století jejich vlády, které začíná za třicetileté války, lze považovat za velký úpadek a kruté časy pro město. Prvním majitelem byl Hanibal ze Schaumburka. „... patřil k typickým představitelům nové, na císaři závislé šlechty. Pocházel z rodu usazeného v Alsasku a Horních Rakousích, údajně doloženého již ve 12. století. ... prožil většinu života na bojištích třicetileté války a ve Vídni.“¹¹ Schaumburkové již nebyli moravskou šlechtou a ani českou. Po jeho smrti byl majetek rozdělen mezi jeho potomky. Období „Schaumburského století“ bylo pro Moravské Budějovice velmi těžké i z pohledu válečného. Městem táhla různá vojska (Švédí, císařští). Za nejhoršího ze všech Schaumburků můžeme považovat Rudolfa Jindřicha ze Schaumburka. „Do historie města se ... trvale zapsal jako bezohledná, nemilosrdná vrchnost, nadřazující okamžitý peněžní zisk nad promyšlenou, perspektivní hospodářskou politiku.“¹² Na druhou stranu se jako první pán rozhodl trvale usídlit ve městě. K tomuto účelu nechal vystavět dnešní zámek na hlavním náměstí. Bohužel ani stavba nebyla z jeho strany vůči měšťanům spravedlivá a mezi vrchností a obyvateli vypukl dlouhotrvající soudní spor, který vyčerpal hlavně Budějovice, a ani po jeho smrti nebyl ukončen. Například byla hrubě porušována městská privilegia. I když bylo rozhodnuto ve prospěch města, vrchnost zájmy města neakceptovala. Po celé 17. století až do převzetí moci jinou vrchností byly Moravské Budějovice spíše devastovány. „Do rukou Wallisů v roce 1736 přecházely proto Moravské Budějovice jako nevelké, málo známé a zchudlé poddanské město.“¹³

⁹ NOVÁČKOVÁ, Eva a Rudolf FIŠER. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do r. 1945*. Třebíč: FiBox, 1997. 94 s.

¹⁰ Tamtéž, s. 108.

¹¹ Tamtéž, s. 112 - 113.

¹² Tamtéž, s. 115.

¹³ Tamtéž, s. 147.

Poslední šlechtický rod vlastníci Moravské Budějovice byli Wallisové. Existovala zde naděje, že se vrátí staré dobré časy. „*Ale ani tato doba nebyla zřejmě idylkou za starých dobrých časů. I novou vrchnost a jejího správce zajímal co nejvyšší zisk, i kdyby to šlo na úkor práv města.*“¹⁴ Prvním z problémů bylo řešení nájemní smlouvy, kdy se nepodařilo měšťanům obhájit všechny své požadavky. Za Wallisů lze Budějovice charakterizovat jednou větou: „*Moravské Budějovice byly v té době venkovským městem, jehož obyvatelé se živilí řemesly a zemědělstvím.*“¹⁵ Období jejich vlády se také vyznačuje řadou válečných konfliktů, které přímo či nepřímo ovlivnily dění ve městě: Sedmiletá válka, a nebo Napoleonské války. Napoleonův generál je dokonce pochován před budovou gymnázia, o kterém je hlavně tato práce.

Revoluční rok 1848 příznivě ovlivnil rozvoj města. Začaly zde postupem času vznikat různé instituce a české národní organizace, například okresní soud, okresní hejtmanství, čtenářský spolek slovanský Budivoj, Vzájemná záložna, Sbor dobrovolných hasičů či Učitelský spolek Komenský, a také Sokol i Orel. Co se týče vlastní české střední školy, tak na ni si museli obyvatelé dlouho počkat.¹⁶

První světová válka, která započala 28. 7. 1914, nepříznivě ovlivnila, tak jako po celé Evropě, dění ve městě. Politický i národní život byl značně omezen. Zpráva o vzniku první republiky se do města dostala až o den později, a proto slavnosti vypukly až 29. 10. 1918.¹⁷

Poslední etapu vývoje Moravských Budějovic věnuji 20. století a skončím obdobím Sametové revoluce. I když z historického hlediska je toto století pro nás nejpodstatnější, tak se mu budu věnovat spíše jen výčtem nejdůležitějších událostí pro město.

„*Po skončení I. světové války se začíná opět rozvíjet čilý kulturní a společenský ruch.*“¹⁸ Období první republiky bylo pro rozvoj města velmi příznivé, a to i přes špatnou

¹⁴ NOVÁČKOVÁ, Eva a Rudolf FIŠER. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do r. 1945*. Třebíč: FiBox, 1997. 149 s.

¹⁵ Tamtéž, s. 159.

¹⁶ Tamtéž, s. 175 – 201.

¹⁷ Tamtéž, s. 201.

¹⁸ VLK, František. *Stručná historie Moravských Budějovic. Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice*. 1998, s. 6.

finanční situaci 20. let či Černý čtvrtek. Dochází mimo jiné i k elektrifikaci, stavbě nových domů, továren či vzniku nových spolků a organizací. „*Posledním majitelem panství z rodu Wallisů byl Josef Wallis, který zemřel 1. prosince 1928. Po jeho smrti bylo panství odkázáno jeho sestře a dceři.*“¹⁹ Město se rozvíjí, vznikají různé budovy a nové školy (Masarykova, Živnostenská škola).²⁰

Po okupaci oblastí Sudet se město stává důležitým bodem na mapě. Je to první město od nově vzniklých hranic. Ze Znojma se do města začaly přesouvat všechny důležité české orgány i školy.²¹ Po necelém roce začala okupace nacistickými vojsky, a to až do osvobození Rudou armádou v roce 1945, která město prvně bombardovala.²²

„*Krátce po skončení války v roce 1945 prezident republiky Dr. Edvard Beneš podepisuje znárodňovací dekrety, dle kterých přešla všechny panství a větší majetek do držení státu.*“²³ Ze zámku se stává muzeum. Poté, co se moci chopil komunistický režim, tak i v Moravských Budějovicích probíhají čistky mezi nepohodlnými. Období totality trvalo až do roku 1989.

Nejnovější dějiny města se převážně týkají hlavně modernizace či stavby obchodních center, nejsou tedy předmětem zájmu mé práce.

3 Základní etapy vzniku a vývoje středního školství v Moravských Budějovicích

Moravskobudějovické gymnázium je jediné gymnázium ve městě s více než stoletou historií. Jeho počátky nebyly vůbec jednoduché. Současný název školy, Gymnázium a SOŠ Moravské Budějovice, je výsledkem optimalizace středního vzdělávání, k němuž došlo v r. 2004. Předmětem mé práce je historie pouze gymnaziální části.

¹⁹ VLK, František. Stručná historie Moravských Budějovic. *Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice*. 1998, s. 6.

²⁰ Tamtéž, s. 6.

²¹ NOVÁČKOVÁ, Eva a Rudolf FIŠER. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do r. 1945*. Třebíč: FiBox, 1997. 239, 240 s.

²² Tamtéž, 271.

²³ VLK, František. Stručná historie Moravských Budějovic. *Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice*. 1998, s. 6.

3.1 Období od založení až po začátek druhé světové války

Gymnázium bylo založeno v roce 1911. „*Je nejstarší střední školou ve městě.*“²⁴ Myšlenka, že by ve městě vzniklo zařízení tohoto typu je ale ještě mnohem starší. „*Středních škol na počátku 20. století nebylo na jihozápadní Moravě příliš mnoho. Moravské Budějovice byly pro svou výhodnou polohu vcelku ideálním místem pro realizaci záměru zřídit zde gymnázium.*“²⁵ „*Vlastní popud k tomu vyšel ze vzdělávacího odboru místní tělocvičné jednoty „Sokola“ a odboru Národní Jednoty, jejichž zástupcové předložili v únoru r. 1900 obecnímu výboru podrobnou a náležitě odůvodněnou žádost, aby se obecni obecnstvo postaralo o zřízení české střední školy. Na základě této žádosti bylo ve schůzi obecního výboru dne 11. března 1900 usneseno podati žádost zemskému výboru o zřízení zemského reálného gymnasia.*“²⁶ Samotný záměr zřídit střední školu je ještě o tři roky starší: „*Poprvé byla tato touha uplatněna veřejně v roce 1897 na schůzi 400 důvěrníků celého okolí mor.budějovického, na které bylo jednáno v přítomnosti poslanců o prostředcích k povznesení jihozápadní Moravy, a v odhlasované resoluci byl mezi jiným vysloven požadavek, aby v Mor. Budějovicích bylo zřízeno gymnasium.*“²⁷ Prvním doloženým zápisem, který je spojen se zřízením vyšší školy ve městě, je text kronikáře Františka Procházky. Ve svém „Dobromyslném návrhu“ z roku 1865 shrnul výhody zřízení této instituce.²⁸ O vznik střední školy ve městě usiloval například i významný notář a archeolog Jaroslav Palliardi. První podaná žádost byla zamítnuta. Také druhá žádost byla sice neúspěšná, ale tehdejší vedení města se se zamítnutím nesmířilo: „*Tímto neúspěchem nedali se však členové obecního zastupitelstva odstrašiti a tím houževnatěji se přičiňovali, aby tužby jejich byly splněny. Od r. 1900 do r. 1910 ... neminulo roku, aby o tomto předmětu nebylo rokováno v městské radě a obecním výboru; každoročně byly podávány žádosti, jednou o zřízení gymnasia, jindy reálky, byly vysílány deputace, bylo vyjednáváno, avšak všechny snahy byly bezvýsledné a všechny žádosti zůstaly oslyšeny.*“²⁹ Z tohoto důvodu,

²⁴ Současné školství v Moravských Budějovicích. *Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice*. 1998, s. 48.

²⁵ *Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice*. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 13.

²⁶ SOKA Třebíč, f. Gymnázium Moravské Budějovice, *První výroční zpráva Obecního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1911-12*, Moravské Budějovice 1912, s. 3.

²⁷ ŠABATKA, Jan. *Almanach studujících reálného gymnasia v Moravských Budějovicích, ročník 1915 - 1923*. Praha, 1971. s. 14.

²⁸ FIŠER, Josef. *Dvacet pět let a XXV. Výroční zpráva Státního československého reálného gymnasia v Moravských Budějovicích za školní rok 1935-36*. Moravské Budějovice 1936, s. 15.

²⁹ SOKA Třebíč, f. Gymnázium Moravské Budějovice, *První výroční zpráva Obecního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1911-12*, Moravské Budějovice 1912, s. 3-4.

po dlouhých deseti letech, se tehdejší starosta Josef Jindra, roku 1911, rozhodl založit gymnázium z peněz městské pokladny. „*Zájem byl velký, k prvnímu zápisu do školy se dostavilo 81 žáků a 11 privatistek.*“³⁰ Vznik střední školy byl nakonec schválen, samotná existence gymnázia nebyla vůbec jednoduchá: „Obec musela každoročně žádati pro ústav o právo veřejnosti a o recipocitu, které jí byly udělovány na základě inspekčních zpráv zemských školních inspektorů.“³¹

Za provizorní prostory byla vybrána budova dnešní městské knihovny, která se nachází na hlavním dopravním tahu na Vídeň. „*Pro vyučování tělocviku zapůjčila tělocvičnu tělocvičná jednota „Sokol“ v Mor. Budějovicích.*“³² „*Prvním ředitelem obecního reálného gymnázia byl na odborná doporučení jmenován PhDr. Josef Fišer, již uznávaný přírodovědec, rodák z Klenčí, synovec spisovatele J. Š. Baara.*“³³ Na svém postu působil až do roku 1938. Bezpochyby se jedná zatím o nejdéle sloužícího ředitele školy. První učitelský sbor čítal 7 profesorů. Školní rok byl zahájen 18. září 1911 a „*... bylo přijato 77 žáků a 10 privatistek.*“³⁴ Otevřeny byly dvě třídy. Krátce po založení školy „*... postarali se zástupcové obce a mužové, kteří již drahá léta usilovali o zřízení střední školy, aby založen byl spolek „Gymnasijní Matice“, jehož úkolem jest pomáhati obci při zřizování a udržování nové školy a podporovati chudé a hodné žáky.*“³⁵ Příjímací zkoušky v druhém roce požadovaly po studentech znalosti z oblastí náboženství, českého jazyka a matematiky. Studium na škole nebylo zadarmo. Bylo nutné uhradit zápisné či školné, které v té době čítalo 30 K za jedno pololetí.³⁶ Během druhého školního roku byl zřízen „Gymnasijní orchestr“, který byl využíván i během důležitých akcí ve městě za první republiky „*... aby žákům dána byla příležitost vzdělávati se i v hudbě instrumentální.*“³⁷

³⁰ BARTUŠEK, Stanislav. Z reportérova zápisníku, vzpomínky oživuje Stanislav Bartušek. *Zpravodaj Moravské Budějovice*. 2001, č. 7-8, s. 4.

³¹ FIŠER, Josef. *Dvacet pět let a XXV. Výroční zpráva Státního československého reálného gymnasia v Moravských Budějovicích za školní rok 1935-36*. Moravské Budějovice 1936, s. 27.

³² SOKA Třebíč, f. Gymnázium Moravské Budějovice, *První výroční zpráva Obecního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1911-12*, Moravské Budějovice 1912, s. 5.

³³ BARTUŠEK, Stanislav. Z reportérova zápisníku, vzpomínky oživuje Stanislav Bartušek. *Zpravodaj Moravské Budějovice*. 2001, č. 7-8, s. 4.

³⁴ SOKA Třebíč, f. Gymnázium Moravské Budějovice, *První výroční zpráva Obecního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1911-12*, Moravské Budějovice 1912, s. 5.

³⁵ Tamtéž, s. 31.

³⁶ Tamtéž, s. 40.

³⁷ FIŠER, Josef. *Druhá výroční zpráva Obecního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1912-13*, Moravské Budějovice 1913, s. 32.

Provizorní prostory gymnázia byly nedostačující, a tak „... začalo se obecní zastupitelstvo starati, aby včas postavena byla nová, účelu vyhovující budova. Po různých návrzích bylo v sezení obecního výboru dne 24. ledna 1912 schváleno místo ...“³⁸, kde bude nová budova postavena. „Tyto parcely...byly zakoupeny ze zádušního jmění a od měšťana A.Šplíchala...“ Na pozemku se nacházel i hřbitov, který měl být odstraněn a nahrazen parkem. Budova školy měla být do budoucna obklopena zelení. Prvotní plány budovy bohužel nevyhovovaly kvůli nepříznivému terénu. Musel být vypracován návrh nový.³⁹ Nakonec se začíná stavět v roce 1913. „Stavba bude provedena na třikrát: nejdříve bude postavena střední část, která má býti svému účelu odevzdána 1. září 1914 a postupně přistavena budou postranní křídla.“⁴⁰ Stavbu financovala Městská spořitelna, která se za působení ředitele Františka Šusty stala hlavním finančním ústavem podporujícím snahy obecního výboru.⁴¹ „Do třetího ročníku studia nastoupilo téměř 200 studentů, otevřeno bylo pět tříd a v roce 1913 Zemská školní rada povolila otevření další třídy. Výstavba nové ústavní budovy měla být dokončena během letních prázdnin roku 1914.“⁴²

Okolnosti spojené se spácháním atentátu na Františka Ferdinanda d'Este v Sarajevu 28. července 1914 a následná první světová válka ohrožily dokončení projektu. Stavba gymnázia nemohla být dokončena v řádném termínu. Prostory dnešní Městské knihovny Moravské Budějovice, kde tehdy sídlilo gymnázium, musely být vyklizeny a uvolněny Červenému kříži. „Proto bylo veškeré zařízení přestěhováno do nehotových prostor nové školní budovy. Vedení školy se zprvu domnívalo, že bude muset odložit začátek školního roku. K tomu nakonec nedošlo, i když poslední řemeslníci opustili novou budovu až v říjnu 1914.“⁴³ Mnoho mužů dělníků a stavebníků bylo povoláno na frontu. „Dne 26. července nařízena byla částečná mobilizace a dne 31. července 1914 všeobecná mobilizace v Rakousko – Uhersku.“⁴⁴ Brzy se válka dotkla i učitelského sboru. „Z učitelského sboru byli

³⁸ SOKA Třebíč, f. Gymnázium Moravské Budějovice, *První výroční zpráva Obecního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1911-12*, Moravské Budějovice 1912, s. 6.

³⁹ Tamtéž, s. 6.

⁴⁰ FIŠER, Josef. *Druhá výroční zpráva Obecního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1912-13*, Moravské Budějovice 1913, s. 42.

⁴¹ NEKUDA, Vladimír (ed.). Moravskobudějovicko: Jemnicko. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1997. Vlastivěda moravská, s. 512.

⁴² *Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice*. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 14.

⁴³ Tamtéž, s. 14.

⁴⁴ Kronika reálného gymnasia z let 1911 – 1951, s. 23.

na počátku školního roku v činné službě vojenské: ... “ tři učitelé. „Ze žáků nebyl na počátku školního roku nikdo v činné službě vojenské.“⁴⁵ Také gymnazisté byli následně povoláni do zbraně. Studenti, kteří nebyli povoláni, podporovali císařská vojska alespoň finančně či jinou činností. „Pro podpůrné akce válečné a jiné dobročinné účely pořádány byly mezi žáky měsíční peněžité sbírky ... Kromě peněžitých sbírek rozprodáno bylo na ústavě různých odznaků, pohlednic a dopisních papírů ...“⁴⁶ Žáci se také účastnili akce „Zlato za železo“.⁴⁷ I učitelé vypomáhali například na c. k. hejtmanství, a nebo při sepisování různých zásob. Později k nim byli posíláni i studenti.⁴⁸ Vzniká školní dílna pro obrábění dřeva a železa.⁴⁹

V roce 1915 povolilo ministerstvo škole osmiletou formu výuky.⁵⁰ Následující školní rok 1916/17 poznamenala smrt panovníka, ale i přes tuto událost došlo k dalšímu rozvoji školy. Zemřel císař František Josef I. „Ku shromážděným žákům promluvil ředitel o zemřelém panovníku, ... a zakončil vyzváním, aby české žactvo projevilo vděčnost zesnulému mocnáři věrností a oddaností nástupci trůnu ...“⁵¹(vz 6 29) Novým vládcem se stal Karel I. Habsburský. Ve škole je založena Žákovská čítárna, „... která byla přístupna žákům V. VI. tř. každou sobotu odpoledne.“⁵² Studenti zde mohli trávit volný čas a rozvíjet své zájmy četbou odborných časopisů a knih. Válka zasáhla do života monarchie i studentů. Ve výroční zprávě z r. 1917-18 se objevila nepotvrzená informace o smrti prvního studenta gymnázia v roce 1917 při výkonu vojenské služby v Itálii, kde byl i pohřben.⁵³

11. listopadu 1918 skončila Velká válka a začalo se blýskat na lepší časy. Informace o vzniku samostatného státu se do Moravských Budějovic dostala o den později, tedy až 29. října 1918. Tato událost byla vnímána všemi žáky i učiteli velmi pozitivně.

⁴⁵ FIŠER, Josef. *Pátá výroční zpráva Obecního vyššího reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1915-16*, Moravské Budějovice 1916, s. 50.

⁴⁶ Tamtéž, s. 50, 52.

⁴⁷ Tamtéž, s. 52.

⁴⁸ FIŠER, Josef. *Šestá výroční zpráva Obecního vyššího reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1916-17*, Moravské Budějovice 1917, s. 2.

⁴⁹ FIŠER, Josef. *Dvacet pět let a XXV. výroční zpráva státního československého reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1935-36.*, Moravské Budějovice 1936, s. 61.

⁵⁰ FIŠER, Josef. *Pátá výroční zpráva Obecního vyššího reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1915-16*, Moravské Budějovice 1916, s. 74.

⁵¹ FIŠER, Josef. *Šestá výroční zpráva Obecního vyššího reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1916-17*, Moravské Budějovice 1917, s. 29.

⁵² Tamtéž, s. 30.

⁵³ FIŠER, Josef. *Sedmá výroční zpráva Obecního vyššího reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1917-18*, Moravské Budějovice 1918, s. 4.

To dokládají i texty ze 17. a 8. výroční zprávy: „Do gymnasijsní budovy pronikla zpráva o převratě kolem 10. hodiny a všechny třídy vyrojily se na chodbu; ústav podobal se pobouřenému úlu, ale prapory, český a slovenský, které veselými vlnami byly do gymnasijsních oken, byly neklamným znamením, že v úlu vykypěla nevyslovitelná a nevylicitelná radost české mládeže, již otevřel se najednou výhled do lepší budoucnosti. Obrazy rakouských panovníků rázem ze tříd zmizely, válečná příkázání roztrhána a všichni mladí, noví republikáni shlukli se v 1. poschodí před pilířem, na nějž byl zatím zavěsil ředitel Dr. Josef Fišer „fidlovačku“ ...“⁵⁴ „Když byl na chodbě vyvěšen první zákon Národního výboru a ozdobený český znak, rozproudilo se v síních nadšení, které stupňováno bylo výklady učitelů. Odpoledne zúčastnilo se žactvo slavnostního průvodu všech vrstev lidu, v jehož čele kráčelo obecní zastupitelstvo. Studentská kapela hrála v průvodu. Ve středu ráno promluvil ředitel k žactvu o významu dne 28. října.“⁵⁵ Studenti se ihned začali zajímat, jak by mohli pomoci rozvoji a ochraně nově se rodícího státu. Například vytvořili „Studentskou hlídkovou legii.“ „Členové studentské legie měli legitimace a službu konající byli označeni na levém rameni červenobílou stuhou a opatřeni pišťalkami, holemi a někteří zbraněmi. ... Úkolem jejich bylo zastavovati povozy jedoucí z města a zabavovati vyvážené potraviny.“⁵⁶ Tyto legie fungovaly po necelý listopad 1918. Dále se studenti chtěli i více zapojit do běhu školy. „Byla založena „Studentská organisace reálného gymnasia v M. Budějovicích.“⁵⁷ Příkladem její aktivity byl školní Majáles. První maturitní zkoušky proběhly na přelomu května a června roku 1919 a obsahovaly témata z jazyka českého, latinského a francouzského.⁵⁸ Historii školního Majálesu obnovili studenti v 90. letech 20. století. V tradici pokračují i v dnešní době.⁵⁹

Provoz gymnázia byl pro městskou kasu velmi nákladný, a proto bylo velkou úlevou pro všechny jeho zestátnění. „Vynesemím ze dne 12. června 1919, čís. 18.528, nařídil ministr školství a národní osvěty Gustav Habrmann, aby městské reálné gymnasium v Moravských

⁵⁴ FIŠER, Josef a Fratišek JECH. XVII. výroční zpráva Státního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1927-28., Moravské Budějovice 1928, s. 12.

⁵⁵ FIŠER, Josef. Osmá výroční zpráva Obecního vyššího reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1918-19., Moravské Budějovice 1919, s. 19.

⁵⁶ FIŠER, Josef a Fratišek JECH. XVII. výroční zpráva Státního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1927-28., Moravské Budějovice 1928, s. 14.

⁵⁷ Tamtéž, s. 15.

⁵⁸ FIŠER, Josef. Osmá výroční zpráva Obecního vyššího reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1918-19., Moravské Budějovice 1919, s. 12.

⁵⁹ Tamtéž, s. 21.

*Budějovicích bylo převzato do státní správy od 1. září 1919 a aby náklad osobní a věcný byl splacen ze státní poradny, přistoupí-li obec města Mor. Budějovice na tyto podmínky...*⁶⁰ Celkem bylo stanoveno 11 podmínek. Mezi podmínky patřilo např. dokončení stavby školní budovy podle plánu, zajištění dostatečného ubytování pro profesory obcí nebo zaplacení veškerých smluvních výloh spojených s jejich ubytováním.⁶¹ „Ředitel Fišer při této příležitosti připomněl, že „událost tato je důležitým mezníkem v dějinách našeho ústavu, neboť jej postavila na pevný základ a zbavila obec velikého břemena.“ ...“⁶² Ke skutečnému zestátnění došlo až po splnění všech podmínek od státu (výkupy pozemků atd.), a to až na jaře 1923.⁶³ Název školy se změnil z původního označení Obecní reálné gymnasium v Moravských Budějovicích na Státní reálné gymnasium v Moravských Budějovicích.⁶⁴

„Při oslavě prvního výročí 28. října 1919 odevzdal ředitel žactvu a ústavu trilogii, znázorňující tři období života našich žáků a ústavu, a vyložil jim význam uměleckého díla. ... Reliefy byly zapuštěny ... do bočních zdí proti sobě na schodišti do II. patra a socha byla postavena ... uprostřed na opěrném pilíři železného zábradlí.“⁶⁵ Socha má znázorňovat svobodu a pod reliéfy nalezneme vytesaná tato slova: 1) „Skřivánek vylít do mraku a jásá“ od Vrchlického a 2) „V dobách temných a nocích bez naděje.“⁶⁶

Na počátku r.1921 se mění i okolí ústavu. Původní hřbitov se začal měnit v park. Kříže a hroby byly nahrazeny stromy a keři.⁶⁷ „Ty byly postupně opatřeny měděnými tabulkami s českými a latinskými názvy a park sloužil jako malé arboretum.“⁶⁸ Tomuto účelu slouží prostor před gymnáziem i dnes.

⁶⁰ FIŠER, Josef. *Dvacet pět let a XXV. výroční zpráva státního československého reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1935-36.*, Moravské Budějovice 1936, s. 39.

⁶¹ Tamtéž, s. 40-41.

⁶² BARTUŠEK, Stanislav. Z reportérova zápisníku, vzpomínky oživuje Stanislav Bartušek. *Zpravodaj Moravské Budějovice*. 2001, č. 7-8, s. 6.

⁶³ FIŠER, Josef. *Dvacet pět let a XXV. výroční zpráva státního československého reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1935-36.*, Moravské Budějovice 1936, s. 46.

⁶⁴ *Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice*. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 22.

⁶⁵ FIŠER, Josef. *Dvacet pět let a XXV. výroční zpráva státního československého reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1935-36.*, Moravské Budějovice 1936, s. 48.

⁶⁶ Tamtéž, s. 49.

⁶⁷ Tamtéž, s. 48.

⁶⁸ *Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice*. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 16.

Dvacátá léta minulého století byla velmi příznivá pro rozvoj školy. Například se skokově zvětšil počet žáků oproti roku 1911. Již ve školním roce 1921/22 zde studovalo 426 žáků.⁶⁹ O dva roky později se žáci zúčastnili uvítání prezidenta Tomáše Garrigue Masaryka ve Znojmě.⁷⁰ Jak město, tak i gymnázium bylo elektrifikováno. „*Na jaře 1926 byl zaveden do budovy elektrický proud,*“⁷¹ který byl zaveden „*do ředitelny sborovny, hovorňy a fyzikální posluchárny a také chodby byly opatřeny základním osvětlením.*“⁷² Jednou z nejvýznamnějších událostí tohoto desetiletí byla návštěva prezidenta republiky v našem městě. „*Dne 13. června 1928 účastnilo se veškeré žactvo s profesorským sborem uvítání pana presidenta republiky T. G. Masaryka v našem městě.*“⁷³ Jednalo se již o druhou návštěvu presidenta ve městě. Poprvé se zde objevil již v roce 1906 jako universitní profesor.⁷⁴

„*V průběhu prvorepublikového vývoje na našem gymnáziu působila řada vynikajících pedagogů. Za všechny jmenujme alespoň Františka Jecha, historika Moravskobudějovicka, městského kronikáře a kulturního činovníka.*“⁷⁵ Na ústavu působil také výtvarník František Šindelář. První ředitel gymnázia spolu s profesorem Jechem měli zálibu v historii. „*Zřejmě to byla náhoda, že o historii měl velký zájem jeho první profesor František Jech. A tak se na tomto gymnáziu sestavovaly a psaly dějiny Moravských Budějovic i sousedících měst Jaroměřic nad Rokytnou a královského věnného města Jemnice.*“⁷⁶ Významnost Františka Jecha dokládá i jeho blízký vztah k českému básníkovi Otokaru Březinovi. „*Otokar Březina ve své závěti na profesora Jecha a na budějovické gymnázium nezapomněl. Věnoval část své bohaté knihovny, celkem 745 knih, profesorům a studentům. „Já podepsaný Václav Jebavý, odborný učitel měšťanské školy v Jaroměřicích*

⁶⁹ FIŠER, Josef. *Dvacet pět let a XXV. výroční zpráva státního československého reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1935-36.*, Moravské Budějovice 1936, s. 48.

⁷⁰ FIŠER, Josef. *Dvacet pět let a XXV. výroční zpráva státního československého reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1935-36.*, Moravské Budějovice 1936, s. 49.

⁷¹ Tamtéž, s. 49.

⁷² *Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice.* Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 16.

⁷³ FIŠER, Josef. *Dvacet pět let a XXV. výroční zpráva státního československého reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1935-36.*, Moravské Budějovice 1936, s. 50.

⁷⁴ FIŠER, Josef a Fratišek JECH. *XVII. výroční zpráva Státního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1927-28.*, Moravské Budějovice 1928, s. 2.

⁷⁵ *Současné školství v Moravských Budějovicích. Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice.* 1998, s. 48.

⁷⁶ BARTUŠEK, Stanislav. Z reportérova zápisníku, vzpomínky oživuje Stanislav Bartušek. *Zpravodaj Moravské Budějovice.* 2001, č. 7-8, s. 4.

nad Rok. Ve výslužbě (literárním jménem Otakar Březina), činím pro tento případ svého úmrtí tuto závěť: 1. Odborné vědecké knihy bud'ěž odevzdány knihovně Masarykovy v Brně, rovněž i veškeré knihy s věnováním autorů. 2. Ostatní knihy státnímu reálnému gymnáziu v Moravských Budějovicích pro jeho knihovny, profesorskou a žakovskou“, začíná Březinova poslední vůle. “⁷⁷ Tento dar gymnáziu již nelze dohledat, jelikož byl v období komunismu odvezen z nejasného důvodu do Brna. „... v roce 1979 se rozhodlo ředitelství moravskobudějovického gymnázia postoupit svou část knihovny do Brna“. ⁷⁸

„Dne 3. července roku 1927 odhalován byl ve Wilsonově sadě před ústavní budovou pomník padlým ve světové válce, ... Za náš ústav promluvil ředitel Dr. Jos. Fišer. ... zdůraznil význam pomníku zejména pro studující mládež ... Upřený pohled bojovníka obráceného k budově bude stále ústavu připomínati povinnosti, jež všem příslušníkům národa krvavě dobytá Svoboda ukládá, a zdvižená pravice s lipovou ratolestí bude vždy ústav náš vybízeti, aby odchovával jinochy statečné duchem a tělem, hrdinné obránce vlasti. “⁷⁹ Dnes tento pomník se již v parku nenachází. Silné národní cítění bylo vidět i na projevu jednoho ze studentů (Josefa Stavěla), který pronesl slib novému státu: „Při naší Svobodě přísaháme, drahá Vlasti, že vše co máme, obětujeme, abychom smysli krev, již krvácejí tvé svaté rány! Přebaháme, že všechnu práci již jsme schopni, obětujeme Tvé budoucnosti! Přebaháme, že obětujeme Ti i život, chtěl-li by někdo vyrvat s Tvého klína dítě Svobody! “⁸⁰

Zájem o historii, rozvíjení vlasteneckého postoje studentů byly projevem důrazu na všeobecné vzdělání po celé období první republiky. Orientace na západní země, zejména na Francii, se promítla do výuky. „Každoročně přednášel žákům prof. Francouzské dikce R. Alléon ukázky z francouzské literatury, v některých letech byly pořádány zvláštní přednášky o české literatuře, o českých spisovatelích a recitace z jejich děl. Také byly každoročně předváděny žactvu vzdělávací, poučné a historické filmy, podle potřeby doprovázené zvláštními výklady. Pro uměleckou výchovu žactva pořádal ústav jednak sám

⁷⁷ BARTUŠEK, Stanislav. Z reportérova zápisníku, vzpomínky oživuje Stanislav Bartušek. Zpravodaj Moravské Budějovice. 2001, č. 7-8, s. 4.

⁷⁸ Tamtéž, s. 5.

⁷⁹ FIŠER, Josef a Fratišek JECH. XVII. výroční zpráva Státního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1927-28., Moravské Budějovice 1928, s. 19.

⁸⁰ Tamtéž, s. 19.

*výstavy grafiky a obrazů různých mistrů, jednak bylo žactvo uváděno na výstavy, ... a hojně bylo užíváno obrazárny na chodbách školní budovy. Žáci byli vedeni k samostatnému vystupování při divadlech, akademiích a veřejných slavnostech, pořádaných ústavem. ... K prohloubení styku mezi školou a rodinou došlo ustanovením rodičovského sdružení dne 19. října 1930 ... Prvním předsedou byl finanční rada Miloš Svoboda ... Ve schůzích byly pořádány jednak rozpravy o prospěchu a chování žáků, souvislé přednášky členů prof. sboru s tématy o vyučování a výchově a po nich rozpravy o tématech, bylo jednáno o potřebách žáků i školy, o dostavbě školní budovy, o studentském domově, o lékařské prohlídce žáků, o školních slavnostech, divadlech a akademiích.*⁸¹

Ve školním roce 1928/29 byl pro rozvoj soutěživosti mezi třídami zakoupen putovní pohár a vlajka.⁸²

Třicátá léta dvacátého století byla pro Československo, ale i celý svět složitá. Po krachu na NYC burze po celém vyspělém světě skokově vzrostla nezaměstnanost. Společnost byla chudší, rozladěnější a zejména v Německu náchylnější k nedemokratickým myšlenkám, které vyústily nakonec k převzetí moci nacisty, jejichž počínání nepříznivě ovlivnilo i vývoj našeho gymnázia ke konci tohoto desetiletí na dalších sedm let. V roce 1931 byl změněn název školy na Státní reálné československé gymnasium v Moravských Budějovicích, a to až do roku 1939. Začátkem desetiletí zemřeli první z členů bývalého profesorského sboru, František Vondra (výpomocný katecheta) a Josef Conrad (operní pěvec a učitel hudební výchovy).⁸³

Od samotného vzniku gymnázia probíhala na škole nepřetržitě celá řada přednášek týkajících se různých témat od literatury, správných mravů, historie, přes významnost různých státních svátků až po zdravotní prevenci a zdravý životní styl. Byly promítány tematické filmy, součástí vzdělávání byly i vycházky a výlety. Studium v předmnichovské době nebylo levné a ne každý si ho mohl dovolit. „*Platilo se školné, žáci si kupovali učebnice*

⁸¹ FIŠER, Josef. *Dvacet pět let a XXV. Výroční zpráva Státního československého reálného gymnasia v Moravských Budějovicích za školní rok 1935-36*. Moravské Budějovice 1936, s. 52-53.

⁸² FIŠER, Josef. *XVIII. Výroční zpráva Státního reálného gymnasia v Moravských Budějovicích za školní rok 1928-29*. Moravské Budějovice 1929, s. 40.

⁸³ FIŠER, Josef. *XX. Výroční zpráva Státního reálného gymnasia v Moravských Budějovicích za školní rok 1930-31*. Moravské Budějovice 1931, s. 99.

a učební pomůcky. Pro chudé byla zřízena knihovna „pauperum“, z níž nejchudší si půjčovali učebnice. Knihy byly v tehdejší předminichovské republice poměrně drahé /podle ročníků se pohybovaly náklady od 120 Kč do 290 Kč /. U přespolečných žáků bylo nutné připočítat k nákladům na studium i obnosy za ubytování, protože dopravní spoje neumožňovaly ze vzdálených míst denní dojíždění. Také obnos za stravování byl poměrně vysoký.“⁸⁴

V září 1937 zemřel první prezident Československa, T. G. Masaryk. Jeho smrt zasáhla do výuky. Všichni žáci i učitelé poslouchali od rána rozhlas. Následně profesorský sbor uctil prezidentovu památku a ministr školství v ten den dal všem „prázdnou“.⁸⁵ *„V den pohřbu, ..., bylo prázdné. Žáci místní a z nejbližšího okolí sledovali ve škole průběh pohřbu, vysílaný rozhlasem.“⁸⁶*

3.2 Gymnázium za druhé světové války

„Důležitou, ale smutnou etapou bylo období druhé světové války. Tato doba s sebou přinesla nejružnější změny a omezení, ale především ztráty na životech, a to jak v řadách profesorského sboru (vzpomeňme na profesora Rudolfa Němce a PhDr. Vladimíra Veselého), tak i studentů (Vladimíra Pavláška a Hanuše Rosenbergra).“⁸⁷

V září 1938 došlo k dohodě „O nás bez nás“. Tedy k podpisu Mnichovské dohody, kdy naše země podstoupila oblasti s německým obyvatelstvem Třetí říši. Tato situace, která později vyústila v zabrání celého našeho území Wehrmachtem, ale i druhá světová válka nepříznivě ovlivnila dějiny našeho gymnázia. Celý učitelský sbor podepsal 30. září osvědčení věrnost k Československé republice. *„V říjnu již město zaplavovali uprchlíci z pohraničí, do školy se téměř denně hlásili noví žáci, většinou však jen krátkodobě.“⁸⁸* Školní rok byl zahájen na začátku září a otevřeno bylo sedm tříd o 606 žácích. *„V druhé*

⁸⁴ Almanach gymnázia v Moravských Budějovicích vydáný u příležitosti 75.výročí trvání školy v roce 1986. Moravské Budějovice 1986, s. 4-5.

⁸⁵ FIŠER, Josef a Fratišek JECH. XVII. výroční zpráva Státního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1927-28., Moravské Budějovice 1928, s. 33.

⁸⁶ Tamtéž, s. 33.

⁸⁷ BRETŠNAJDROVÁ, Květa. 110 let od založení Gymnázia V Moravských Budějovicích. Zpravodaj Moravské Budějovice. 2021, č. 9, s. 20.

⁸⁸ Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 17.

polovici listopadu otevřeny byly další dvě povolené pobočky, vzhledem k velkému počtu nově přibylých žáků z území postoupených Německu, Polsku a Slovensku.“⁸⁹ Nikdy před tím zde nestudovalo takové velké množství studentů. Blížící se válka ovlivnila i podobu vyučování tělesné výchovy. „Na počátku školního roku vyučovalo se tělocviku normálně na sokolském letním cvičišti. Po obsazení sokolovny a orlovný vojskem byla konána pochodová cvičení ... a pokud počasí dovolovalo, cvičilo se na cestě ke hřbitovu. Za nepříznivého počasí ... byla ve třídách probírána: první pomoc, společenská výchova teoreticky i prakticky, poučení ze zdravotvědy, Morseovy značky, nauka o terénu, znázornění situace, používání mapy...“ Došlo i k úpravám hřiště a jeho dostavbě: „Byla upravena dvě wolleybalová hřiště, jedno doskočiště a velké pole bylo upraveno pro hody, vrhy a závodivé hry. Práce s pojené s upravováním hřiště provedli žáci a žákyně s velkou ochotou a pílí. Tak konečně po době 28 roků dočkal se ústav vlastního cvičiště a hřiště.“⁹⁰

Po odchodu první ředitele Josefa Fišera do důchodu nastoupil na jeho místo Jan Malý. K velkým změnám ve škole a ve výuce dochází po nástupu Hitlera k moci v naší zemi. Vzniká oddělená kronika ústavu, která se věnuje válečným létům. „Školní rok 1939/1940 (29.školní rok) nebyl ředitelem J. Malým zapsán do kroniky ústavu. Další léta okupace jsou vedena ve zvláštní kronice. Tato původní kronika ústavní byla zapečetěna a uschována. Teprve po osvobození v květnu 1945 byla z úschovny vyňata. Poněvadž zápisy ve válečné době byly pořízeny někdy pod tlakem situace, podáváme, jak následuje, přehled událostí, týkajících se zdejšího ústavu, za celou dobu okupace.“⁹¹

Reálné gymnasium pod nacistickou vládou zažilo spoustu změn. Spádová oblast gymnázia byla rozšířena, protože nacisté nechali některá gymnázia v okolí zavřít (v Telči a v Třebíči).⁹² Projevily se například v postupu při přijímání nových žáků, což nám dokládá svědectví od Milana Krejčířika: „Když jsem v roce 1943 dělal přijímací zkoušky do gymnázia, poprvé jsem pocítil projevy rasismu na vlastní kůži. Oficiálně bylo vyhlášeno, že

⁸⁹ SOkA Třebíč, f. Gymnázium Moravské Budějovice, Dvacátá osmá výroční zpráva Obecního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1938-39, Moravské Budějovice 1939, s. 7.

⁹⁰ SOkA Třebíč, f. Gymnázium Moravské Budějovice, Dvacátá osmá výroční zpráva Obecního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1938-39, Moravské Budějovice 1939, s. 8.

⁹¹ Kronika reálného gymnasia z let 1911 – 1951, str. 224.

⁹² BALÍKOVÁ, Marie a Lubomír KABELKA. *Opusťte školní budovu!: fakta, svědectví a vzpomínky zaznamenané bývalými studenty gymnázia v Moravských Budějovicích z let 1943-1951*. 2. vyd. Praha: Milan Krejčířík, 2010. 29 s.

na gymnázium mohou být přijaty pouze děti „árijské“ rasy, tělesně a duševně vyspělé. O tom, kdo patří k „vyvolené árijské rase“, rozhodovala zvláštní zkušební komise, fyzická kondice se prověřovala několik dní na školním hřišti a duševní vyspělost absolvováním náročných testů. Atmosféra na gymnáziu se dosti lišila od té, co vládla na obecné a hlavní škole. Na gymnáziu byl již cítit zřetelný závan vládnoucí nacistické ideologie.“⁹³ Ze 140 žáků jich bylo přijato pouze 25. „Neárijské a vyložené slovanské typy neměly za protektorátu šanci.“⁹⁴ Změnou musel projít i vzhled vnitřních prostor školy. „Vnitřní výzdoba chodeb a tříd...“ byla „...upravena podle nových nařízení a všechny obrazy a busty, představující osoby zúčastněné na výstavbě bývalé ČSR, a všechny upomínky na bývalé státoprávní poměry, byly odevzdány zdejšímu okresnímu úřadu.“⁹⁵ Další razantní změny byly provedeny v učebních plánech, což zprvu způsobilo nesnáze při výuce: „...nebylo možno vyučovati podle dosavadních učebnic, jen málo bývalých učebnic bylo schváleno k dalšímu použití.“⁹⁶ „Němčina pronikla i do hodin zeměpisu a matematiky, museli jsme umět zpaměti životopis Adolfa Hitlera a také správně pozdravit „Heil Hitler“ se zdviženou pravicí ... Jediná větší pronacistická akce, která mi utkvěla v paměti, bylo setkání mládeže pod hlavičkou Kuratoria, které se konalo na fotbalovém hřišti, a měla to asi být jakási náborová akce do této organizace.“⁹⁷ „Učebnice – kromě němčiny – fakticky neexistovaly. Vše důležité se muselo nadiktovat a zapsat do poznámkových sešitů.“⁹⁸ Velkou roli při vyučování měla němčina, byla považována za jeden z nejdůležitějších předmětů ze všech. Dokonce se i v průběhu okupace vyučovala jedna hodina týdně matematiky, zeměpisu a dějepisu v německém jazyce.⁹⁹ Dějepis, tak jak ho známe dnes, neexistoval. „Navíc se po osmačtyřicátém začalo v naší historii s často problematickým přehodnocováním hodnot.“¹⁰⁰ Škola jako reálné gymnasium přetrvala od založení až do roku 1949. „Slovem „reálné“

⁹³BALÍKOVÁ, Marie a Lubomír KABELKA. *Opust'te školní budovu!: fakta, svědectví a vzpomínky zaznamenané bývalými studenty gymnázia v Moravských Budějovicích z let 1943-1951*. 2. vyd. Praha: Milan Krejčířík, 2010. 22 s.

⁹⁴ Tamtéž, s. 43.

⁹⁵ Kronika ústavu z let 1940 – 1945.

⁹⁶ Tamtéž.

⁹⁷BALÍKOVÁ, Marie a Lubomír KABELKA. *Opust'te školní budovu!: fakta, svědectví a vzpomínky zaznamenané bývalými studenty gymnázia v Moravských Budějovicích z let 1943-1951*. 2. vyd. Praha: Milan Krejčířík, 2010. 22 s.

⁹⁸ Tamtéž, s. 30.

⁹⁹ Kronika ústavu z let 1940 – 1945.

¹⁰⁰BALÍKOVÁ, Marie a Lubomír KABELKA. *Opust'te školní budovu!: fakta, svědectví a vzpomínky zaznamenané bývalými studenty gymnázia v Moravských Budějovicích z let 1943-1951*. 2. vyd. Praha: Milan Krejčířík, 2010. 44 s.

se vyjadřovalo, že při výuce byl kladen větší důraz na reálné, praktické předměty, tedy na technické a přírodovědní obory (na rozdíl od klasického gymnázia, kde dominovala latina, řečtina, filozofie, náboženství, historie atd.).“¹⁰¹ Během války neustále přicházeli a odcházeli noví žáci. Zajímavé je, že co se týče studentek, tak jejich počet oproti první republice rapidně klesl. „Do primy jich bylo za války, v roce 1943, přijato jen pět (20%). Celkem „prošlo“ ročníkem 24 žen (28%).“¹⁰² Počet mužských pedagogů byl také mnohonásobně vyšší.¹⁰³ Během války škola disponovala tzv. „Luftschutzraum“, který se nacházel v podzemních šatnách. Jednalo se o provizorní „kryt“. Na škole také proběhly kurzy protiletdecké obrany pro žáky.¹⁰⁴

V této době bylo na gymnáziu 27 povinných předmětů. „My, co jsme se rozhodli pro humanitní směr, jsme ve skutečnosti „absolvovali“ od primy do oktávy dohromady 19 povinných předmětů. Kolegům na technickém směru ubyla latina a přibyla deskriptivní geometrie. Ve všech osmi ročnících bez výjimky jsme se v našich dobách na gymnáziu setkávali s češtinou, matematikou, zeměpisem, tělesnou a výtvarnou výchovou.“¹⁰⁵ Angličtina se vůbec nevyučovala.

Zásahy okupantů se projeví i v učitelském sboru: „S platností od 1. října 1940 byl suspendován profesor Josef Veselý, který byl začátkem července zatčen německou tajnou státní policií.“¹⁰⁶ Následně byl i souzen za velezradu Berlínským lidovým soudem.¹⁰⁷

Vyučování zprvu trvalo 50 minut s pětiminutovými přestávkami a bylo rozdělené na odpolední a dopolední. Délka vyučovací hodiny i začátek vyučování se postupně měnil. Na počátku války i přes snížený počet tříd se škola potýkala s nedostatkem místností, tudíž odpolední vyučování nemohlo být zrušeno. Jedním z důvodů bylo například dočasné zabrání místnosti u Jenerálů městem pro vlastní účely. Řediteli se podařilo vyjednat a zabrat jednu

¹⁰¹BALÍKOVÁ, Marie a Lubomír KABELKA. *Opusťte školní budovu!: fakta, svědectví a vzpomínky zaznamenané bývalými studenty gymnázia v Moravských Budějovicích z let 1943-1951*. 2. vyd. Praha: Milan Krejčířík, 2010. 10 s

¹⁰² Tamtéž, s. 10.

¹⁰³ Tamtéž, s. 45.

¹⁰⁴ Tamtéž, s. 29.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 44.

¹⁰⁶ Kronika ústavu z let 1940 – 1945.

¹⁰⁷ Tamtéž.

z místností v budově chlapecké obecné školy. Pro zamezení odpoledního vyučování během zimních měsíců se musel změnit i rozvrh a třídní složení žáků. „*Do tř. Ila zařazení byli jen chlapci, aby nebylo třeba upravovati u Jenerálů zvláštní záchod pro děvčata.*“¹⁰⁸

V den výročí vzniku protektorátu učitelé žákům přednesli proslov schválený ministerstvem školství a poté dostali studenti po zbytek dne volno. Ještě tentýž měsíc do důchodu odchází ředitel Malý, který odevzdal svůj úřad, dočasně, do rukou profesora Františka Šindeláře, který pak byl nahrazen novým ředitelem Josefem Machátem.¹⁰⁹ Výročí se muselo připomínat až do konce války. To samé platilo i o oslavách narozenin Adolfa Hitlera. Z kroniky se dozvídáme, jak vypadaly jeho 54. narozeniny na gymnáziu, a že zabraly studentům i učitelům celý jejich den: „*54. narozeniny Vůdce Adolfa Hitlera byly oslaveny školní slavností, vysílanou školským rozhlasem v 10 hodin dne 20. dubna. Oslavu vyslechlo žactvo ve svých třídách za účasti zak. Správce a všech členů prof. Sboru. Večer téhož dne zúčastnil se celý prof. Sbor a žactvo ústavu, bydlící v Mor. Budějovicích, oslavy 54. narozenin Vůdce Adolfa Hitlera, kterou uspořádalo Kuratorium pro výchovu mládeže v sále Besedy.*“¹¹⁰ V roce 1943 přibýlo další povinné výročí, a to úmrtí říšského protektora Reinharda Heydricha.¹¹¹

Stále probíhající válka se projevila i povinným nasazením některých profesorů a později i studentů k pracovnímu nasazení. Studenti také například pomáhali při sklizních řepy či brambor.¹¹²

Kulturní život školy neustal. Studenti navštěvovali neustále různé divadelní hry, filmová promítání či akce pořádané Kuratoriem pro výchovu mládeže.¹¹³

Velmi časté byly i inspekční prohlídky chodu školy. V jednom zápise se dozvídáme i o speciálním vybavení, jakým škola za války disponovala: „*Dne 1. prosince 1943 vykonal na ústavě inspekci p. zemský školní inspektor Dr. Miloš Neubauer, referent ústavu.*

¹⁰⁸ Kronika ústavu z let 1940 – 1945.

¹⁰⁹ Tamtéž.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Tamtéž.

¹¹² Tamtéž.

¹¹³ Tamtéž.

Kromě odborné inspekce prohlédl si ústavní budovu, její výzdobu a její protiletecká ochranná zařízení, zrevidoval provedení leteckého poplachu a prohlédl si záhony, na nichž byla pěstována zelenina pro válečné účely.“¹¹⁴

S blížícím se koncem války bylo i obyvatelstvo a žactvo informováno o škodlivosti bolševismu. „Dne 18. června 1944 zúčastnilo se žactvo s členy prof. Sboru manifestace proti bolševismu, uspořádané veřejnou osvětovou službou na náměstí v Mor. Budějovicích.“¹¹⁵

V posledním válečném školním roce vzrostl počet studentů i učitelů uvolněných k pracovnímu nasazení. Již začátkem roku šlo o téměř celou 7. a 8. třídu. Dále došlo i k omezení učebních prostor „...25. září 1944, ... převzalo velitelství vojenského lazaretu, vojenské skupiny Jižní Ukrajina, 4 učebny v přízemí školní budovy.“ Dokonce bylo vyučování přerušeno leteckým poplachem: „Po 3. vyučovací hodině musel p. vrch. Škol. rada přerušiti své hospitace ve třídách, poněvadž pro hrozící letecké nebezpečí bylo žactvo v krytě.“¹¹⁶

V prosinci roku 1944 zemřel první ředitel Dr. Josef Fišer.¹¹⁷ Jeho pohřeb byl vypraven z budovy gymnázia. Díky záznamům z kroniky se můžeme dozvědět, jak probíhal a jaký význam mu byl přisuzován i ve válečné době: „Ve středu dne 20. prosince 1944 odpoledne byla přenesena rakev zemřelého pana ředitele do budovy ústavu. Zat. správce se zástupci prof. Sboru a žactva přivítal u hlavního vchodu budovy soukromý pohřební průvod, v němž zemřelého provázela jeho rodina, zástupcové městské rady a nejbližší přátelé. Rakev byla pak vystavena ve středu chodby v přízemí reál. gymnázia a žáci ústavu převzali její čestnou stráž. Pohřeb se konal ve čtvrtek dne 21. prosince 1944 ve 14:30 hod. odpoledne. V levé části chodby bylo shromážděno žactvo ústavu, v pravé rodina zemřelého, městská rada, zástupci úřadu a korporací a bývalí žáci ústavu. Církevní obřady vykonal ndp. děkan moravskobudějovický Jozef Opletal s velkou asistencí duchovenstva. Slovy vděčných vzpomínek rozloučil se pak s prvním ředitelem ústavu nynější zat. správce PhDr. Bohuslav

¹¹⁴ Kronika ústavu z let 1940 – 1945.

¹¹⁵ Tamtéž.

¹¹⁶ Tamtéž.

¹¹⁷ BALÍKOVÁ, Marie a Lubomír KABELKA. *Opusťte školní budovu!: fakta, svědectví a vzpomínky zaznamenané bývalými studenty gymnázia v Moravských Budějovicích z let 1943-1951*. 2. vyd. Praha: Milan Krejčířík, 2010. 31 s.

Roztočil a vzdal mu nejhlubší díky prof. Sboru a žactva za všechny nesmírné zásluhy, které si pan ředitel PhDr. Jozef Fišer získal o vybudování ústavu, jež řídil 27 let. Po smuteční řeči zazpívalo žactvo ústavu sborovou píseň za řízení vys. Učitele ústavu Karla Urbánka. Nato se seřadil pohřební průvod, v němž před žactvem byl nesen veliký věnec ústavu. Průvod se ubíral do farního kostela a odtud po vykonaných církevních obřadech na moravskobudějovický hřbitov. Po závěrečných obřadech pronesl poslední rozloučení u hrobu zemřelého jménem městské rady a občanstva ndp. děkan Jozef Opletal. Žactvo ústavu zapělo poslední smuteční sbor na rozloučenou. Dne 22. prosince 1944 konalo se ve farním chrámu Páně rekviem za zemřelého pana ředitele Dr. Jozefa Fišera. “¹¹⁸ „Po Novém roce obsadili celý objekt školy „národní hosté“ z Východního Pruska – rodiny německých uprchlíků před rychle postupující sovětskou frontou.¹¹⁹ První den po vánočních prázdninách byla škola od 23. ledna uzavřena a bylo přerušeno vyučování. Žáci dostávali pouze domácí úkoly.¹²⁰ „Po velikonočních prázdninách bylo dne 4. dubna 1945 zahájeno nouzové vyučování. Vyučování měly každé dopoledne a odpoledne vždy dvě třídy ... Nouzové vyučování muselo být přerušeno dne 19. dubna 1945, poněvadž školní budova byla dána k dispozici k vojenským účelům. Váleční uprchlíci opustili budovu dne 20. a 21. dubna 1945 a dne 27. dubna 1945 se nastěhovalo do ní shromaždiště nemocných. “¹²¹

Koncem dubna všichni netrpělivě vyhlíželi konec války. Nedaleké Brno bylo osvobozeno 28. dubna, ale místo spojenecké armády do města dorazili Němci a „*velké množství německých tanků, které se utábořily v zahradách města pod stromy a ve stodolách velkých usedlostí ve čtvrti Heřmanice.*“¹²² Armády zde pobýly pouze jeden den. Již při jejich odjezdu byla slyšet blížící se Rudá armáda a „*v několika vteřinách ozvaly se první výbuchy, střelba, hukot z vybuchujících pum – a v té chvíli stála četná stavení v Heřmanicích v plamenech.*“ Válka skončila. „Školní rok byl ukončen 19. 7. 1945 slavnostní akademií v sále místní sokolovny.“¹²³

¹¹⁸ Kronika ústavu z let 1940 – 1945.

¹¹⁹ BALÍKOVÁ, Marie a Lubomír KABELKA. *Opusťte školní budovu!: fakta, svědectví a vzpomínky zaznamenané bývalými studenty gymnázia v Moravských Budějovicích z let 1943-1951.* 2. vyd. Praha: Milan Krejčířík, 2010. 31 s

¹²⁰ Kronika ústavu z let 1940 – 1945.

¹²¹ Tamtéž.

¹²² Kronika reálného gymnasia z let 1911 – 1951, s.223.

¹²³ Tamtéž, s. 223.

3.3 Náš ústav v letech 1945 až 1989

Po válce se do školy mohli navrátit studenti, kterým nebyla docházka umožněna. Část studentů se vrátila zpět od svých původních škol v Telči, Třebíči a ve Znojmě, které obnovily výuku.¹²⁴ Tak jako za protektorátu, tak i po válce byl nedostatek učebnic. „*Například novátorské předválečné Pracovní knihy zeměpisu ... sice k dispozici byly, ale nepoužívaly se. Atlasy jsme neměli. A tak se zapisovalo a zapisovalo ...*“¹²⁵ V roce 1948 se novým ředitelem školy stal PhDr. Vladimír Javůrek.¹²⁶

*„Po druhé světové válce rozvoj školství byl zakotven v Košickém vládním programu, který vytkl za jeden z hlavních úkolů důslednou demokratizaci vzdělání. Byla zavedena devítiletá školní docházka. ... V průběhu let prošly školy celou řadou strukturálních i obsahových změn. Tak vzniklo v roce 1948 čtyřleté gymnázium z původního osmiletého, v r. 1953 jedenáctiletá střední škola s osmiletou povinnou docházkou. Později se střední škola osamostatnila /v roce 1960/ a vznikla střední všeobecně vzdělávací škola. Od 1.9.1959 byla školní docházka prodloužena opět na 9 let. Nakonec vzniklo nynější čtyřleté gymnázium.“*¹²⁷

Padesátá léta byla spojena s výchovou uvědomělé socialistické mládeže. Ve stejném duchu probíhal vzdělávací proces. Cílem výuky bylo vychovávat uvědomělou socialistickou mládež, která bude ukázněná a bude splňovat požadavky na rozvoj společnosti a bude mít kladný vztah k práci.¹²⁸

Oproti druhé světové válce, kde dominovaly dějiny Německé říše, zde dominovaly převážně dějiny dělníků. Pro toto období je typické budování státu mládeží. Vzniká Československý svaz mládeže, studenti, i na našem gymnáziu, jsou vybízeni k podílení se

¹²⁴BALÍKOVÁ, Marie a Lubomír KABELKA. *Opusťte školní budovu!: fakta, svědectví a vzpomínky zaznamenané bývalými studenty gymnázia v Moravských Budějovicích z let 1943-1951*. 2. vyd. Praha: Milan Krejčířík, 2010. 31 s.

¹²⁵ Tamtéž, s. 43.

¹²⁶ *Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice*. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 22.

¹²⁷ *Almanach gymnázia v Moravských Budějovicích vydáný u příležitosti 75.výročí trvání školy v roce 1986*. Moravské Budějovice 1986, s. 4.

¹²⁸ Pamětní kniha Moravských Budějovic IV.

na stavbách mládeže. Jak dokládá Milan Krejčířík: „Účastí na této politické akci jsme měli prokázat svůj kladný poměr k socialistickému zřízení.“¹²⁹

V létě roku 1950 tragicky zesnul jeden z žáků gymnázia, Zdeněk Tichý, který utonul na Vranovské přehradě.¹³⁰

Poválečná padesátá léta se nesla již v duchu komunistické totality a jejich vnucené ideologie. Abiturienti našeho gymnázia většinou neměli problém s nástupem na vysokou školu, po odborné stránce byli dobře připraveni. Nejčastějším důvodem nepřijetí k dalšímu vysokoškolskému studiu byl pro některé jejich kádrový posudek.¹³¹ Docházelo k čistkám jak mezi studenty, tak i mezi pedagogy. Například profesor Rudolf Černý, „...který byl za své politické postoje přeložen i se svou ženou z třebíčského do moravskobudějovického gymnázia. Vynikající pedagog a psycholog, čestný a statečný člověk, hluboce věřící katolík. Jeho žena vyučovala latinu a francouzštinu. Oba byli vzdělaní a vysoce inteligentní lidé se širokými znalostmi literatury, dějepisu, filozofie. ... Po třech letech musel přejít na jinou školu nižšího stupně, vyučoval v Domamili a Jaroměřicích. Jeho žena, stejně jako on perzekuovaná, musela rovněž odejít a byla zaměstnána jako úřednice na místní poště až do penzijního věku.“¹³² Jde jen o jeden z mnoha mírnějších příkladů komunistického útlaču té doby. K dalšímu projevu politického zásahu do života žáků došlo na počátku 50. let 20. století. Sedmi žákům gymnázia nebylo umožněno vykonat maturitní zkoušku.¹³³ O složité situaci bývalých studentů podává svědectví Miroslav Šabata: „O tom, že mě nepustí k maturitě, jsem nevěděl do poslední chvíle. Věděli to, ale moji rodiče. ... Naši asi měli strach, aby mě to nedeprimovalo a abych se nepřestal učit – před námi byly maturitní písemky. Snad doufali, že se to všechno ještě může změnit a že nakonec budu maturovat. K písemkám mě pustili, ale nakonec mě ze školy stejně vyhodili. Těsně před tím, než nám to přišel do třídy oznámit ředitel Javůrek, přiběhl za mnou Franta Karbaš a řekl mi: „Mirku, drže se...“, ale já vůbec nevěděl, o co jde. Pak přišel Javůrek a přečetl to rozhodnutí, že já

¹²⁹BALÍKOVÁ, Marie a Lubomír KABELKA. *Opusťte školní budovu!: fakta, svědectví a vzpomínky zaznamenané bývalými studenty gymnázia v Moravských Budějovicích z let 1943-1951*. 2. vyd. Praha: Milan Krejčířík, 2010. 73 s.

¹³⁰ Tamtéž, s. 92.

¹³¹ Tamtéž, s. 45.

¹³² Tamtéž, s. 61,63.

¹³³ Tamtéž, s. 163.

a Franta nesmíme maturovat. Byl to škok. Později ještě ohlásil školní rozhlas, abychom opustili budovu. ... Odvolal jsem se do Jihlavy. Byla to ale ta nejhorší léta za vlády komunistů, v té době byl inscenován známý „babický případ“, na který doplatila řada nevinných lidí... Já byl u nich zapsán ve spojitosti s Dášou Černohousovou a jejich mlýnem. ... Moje odvolání v Jihlavě samozřejmě zamítli, zamítli ho všem. ... Nejprve jsem se pokoušel sehnat zaměstnání přímo v Moravských Budějovicích. Věděl jsem, že pořádnou práci nedostanu, tak jsem to zkoušel v cihelně, ale ukázalo se, že ani tam mě nechtěli, protože i tam bylo zapotřebí politické doporučení, a. to jsem nedostal. ... Nevěděl jsem, co mám dělat. Chtěl jsem jít na pracovní úřad, ale doma mě varovali, abych tam nechodil, že by mě poslali do dolů. “¹³⁴ Zajímavé je, že o pár let později, kdy byla situace mírnější, bylo panu Šabatovi umožněno dodatečné vykonání maturitní zkoušky, a to v roce 1955.¹³⁵

Ředitel Vladimír Javůrek byl v roce 1952 na čtyři roky vystřídán Františkem Svobodou. Po Svobodovi se funkce ujímá paní Karla Sobotková, dodnes jediná žena ve funkci ředite ústavu, která byla v jeho čele od roku 1956 do roku 1965.¹³⁶ Hodnocení jejího přínosu pro rozvoj školy je spíše rozporuplné.

Šedesátá léta započala velkou změnou. „Vznikla samostatná SVVŠ, DZŠ byla odloučena. ... Odloučením se také ohraničila výchovná a výchovatelská problematika ..., která byla nově podložena usnesením XII. sjezdu KSČ.“¹³⁷ Plány na výuku byly ovlivněny ÚV KSČ a v tomto roce se týkaly například posilování vztahu k fyzické práci či prohlubování pedagogické propagandy. „Zásady uskutečňovaly vlastně zkvalitnění komunistické výchovy, ... Komunistická výchova zahrnovala i zapojení žáků do veřejně prospěšné práce, kterou měla zahrnutou ve svém plánu ŠS ČSM (úprava okolí školy, péče o sad, výsadba les. stromků, liter. kroužek).“¹³⁸ Paradoxem této doby je, že se kladně hodnotila i snaha vychovávat k pravdě. Počátek nového desetiletí byl velmi úspěšný, co se týče účasti na soutěžích a olympiádách, avšak došlo i ke smutným událostem, například k úmrtí žáků

¹³⁴BALÍKOVÁ, Marie a Lubomír KABELKA. *Opusťte školní budovu!: fakta, svědectví a vzpomínky zaznamenané bývalými studenty gymnázia v Moravských Budějovicích z let 1943-1951*. 2. vyd. Praha: Milan Krejčířík, 2010. 92 s.

¹³⁵ Tamtéž, s. 185.

¹³⁶ *Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice*. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 22.

¹³⁷ Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹³⁸ Tamtéž.

Marie Foldové či A. Fákové. Žáci byli aktivně vedeni k přípravám na spartakiádu či akademie, které korespondovaly se vzdělávacím procesem. Cílem působení učitelů bylo probudit u žáků správnou komunistickou morálku. K výraznějším změnám dochází ve vedení školy, která byla dle kroniky velmi vítaná. „*Tato změna ve vedení školy ukončila kapitolu, která ne vždy byla světlým místem v dějinách školy. Bývalé vedení se často dalo ovlivnit z obav o postavení různými osobami, které neměly často minimální zájem o rozvoj školy. Jmenováním nového ředitele SVVŠ s. ing. Jos. Šmída nastává nové období rozvoje školy. Bude to rozvoj v duchu upřímných soudružských vztahů, v duchu spolupráce všech členů sboru.*“¹³⁹

Ve školním roce 1965-66 bylo přistoupeno po opravách školy, které se týkaly zejména estetického rázu, k vybudování školního hřiště a k postupnému uzavírání školních pozemků veřejnosti, kvůli větší bezpečnosti studentů. „*Dále byla vybudována jaz. učebna, která bude postupně doplňována přístroji.*“¹⁴⁰ Byla obohacena i školní knihovna: „*Škola získala odkazem zemřelého Vlast. Navrkala část knihovny.*“¹⁴¹ Jednalo se o bývalého rodáka a studenta reálného gymnázia. Jeho darem se rozrostla sbírka knih o svazky z oblasti umění a poezie.¹⁴²

V roce 1966 bylo započato se stavbou ústředního topení. Největší zásluhu nese ředitel školy. „*Projekt zahrnoval i přístavbu kotelny a vysoký komín, takže celkový vzhled budovy se změnil.*“¹⁴³ V následujícím roce bylo vynaloženo nemalé úsilí k dokončení těchto úprav, zejména přes letní prázdniny. Musely být vymalovány nově i třídy, jejichž barva musela splňovat patřičná kritéria. „*... jsou vymalovány třídy podle psychologických a estetických zásad.*“¹⁴⁴ Vše pod dohledem ředitele školy. V následujícím školním roce probíhá testování a ověřování žáků, je zkoumán důvod kolísání vědomostí, jsou provedeny změny ve vyučování a je dobudováno hřiště. Tyto změny zkvalitnily nejen tělesnou výchovu, ale i výuku jazyků. Opomíjena není ani kulturní činnost. „*K její popularitě přispěl nemálo ples a kulturně tělovýchovná akademie. Velmi dobrým činem bylo i vydání*

¹³⁹ Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁴⁰ Tamtéž.

¹⁴¹ Tamtéž.

¹⁴² Tamtéž.

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ Tamtéž.

Metodického průvodce, který je nejen výbornou pomůckou pro studenty, ale informuje i veřejnost o práci a poslání školy.“¹⁴⁵ Většinu aktivit či soutěží a olympiád aktivně podporoval výbor SRPŠ, se kterým se vedení školy snažilo udržovat dobré vztahy. Naše škola patřila mezi jedny z nejlepších v celém kraji, což dokládá i zápis z kroniky: „*Úroveň školy je možno posoudit podle zájmu žáků o studium na vysokých a nástavbových školách a samozřejmě podle přijetí studentů na vysoké školy. Naše škola v počtu přijatých studentů je vždy v přední řadě škol Jihomoravského kraje...*“¹⁴⁶ Spolupráce vedení školy se SRPŠ hluboce zakořenila. Přetrvává do dnešní doby. Jedním z projevů spolupráce jsou finanční příspěvky žákům na vybrané školní aktivity.¹⁴⁷

Úpravy školy pokračovaly i ve školním roce 1967-68. Za prvé bylo dokončeno ústřední topení a za druhé díky odstranění výtahu vznikly dvě nové místnosti, které sloužily jako kabinety či jako pracovna biologie.¹⁴⁸

Okupace vojsk z 21. srpna 1968 se zapsala do dějin našeho státu, ale i do dějin školy, i když spíše v pasivním až rezignujícím duchu. „*Školní rok byl slavnostně zahájen 2. září 1968. Řed. školy s. Jos. Šmíd přivítal žáky a poukázal na nutnost, že my všichni musíme věřit s. pres. Svobodovi. Studenti se musí plně věnovat studiu a hledět se odpoutat od emocionálních zásahů veřejnosti. Vše musí posuzovat rozvážně a vyzval je, aby se ve všem obraceli na své s. třídní a ostatní vyučující. Dále podtrhl, že vzniklé nedorozumění bude postupem doby vysvětleno. Podle rozboru situace, která právě byla značně rozjitřená, zaujalo ř. školy spolu se ZO KSČ a ROH stanovisko konsolidační – plné respektování pozdějších dohod, které byly uzavřeny v Moskvě.*“¹⁴⁹ Škola nechtěla působit jako organizátor či spoluúčastník různých demonstrací či stávek. Jejím cílem bylo normalizovat vztahy a zabránit či potlačit nechtěnému chování mezi žáky. Po všech negativních událostech, co se toho léta staly, došlo ke zklidnění a k normalizaci života. „*Značné úsilí bylo ještě třeba vynaložit v období sebeupálení Jana Palacha koncem ledna 1969. S. vyučující se nebáli rozumově zdůvodnit studentům, že toto není ani naše, ani jejich cesta, takže tuto situaci jsme*

¹⁴⁵ Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁴⁶ Tamtéž.

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ Tamtéž.

¹⁴⁹ Tamtéž.

překonali rovněž. “¹⁵⁰ Vrcholem normalizování vztahů na škole bylo pak podepsání rezoluce celým osazenstvem školy. „*V ní byla zdůrazněna výrazně naše touha pracovat ve vnitřním klidu pro vlast, socialistické budování.*“¹⁵¹

Díky dobrým vztahům se SRPŠ byla dokončena stavba jídelny. Později byla do provozu uvedena i jazyková laboratoř.¹⁵²

Následující školní rok 1969/70 započal již v klidném období. Nejvýznamnější událostí z tohoto roku je 25. výročí úmrtí prvního ředitele Fišera. „*Vzpomínkový večer byl velmi pietně uspořádán a z celého jeho obsahu a náplně přímo vyzařovala vděčnost prvnímu řediteli naší školy za práci, kterou pro Moravskobudějovicko po stránce kulturní vykonal.*“¹⁵³

Název ústavu se po sedmi letech ze Střední všeobecně vzdělávací školy změnil čistě na Gymnázium.¹⁵⁴ Škola neměla jenom výchovný a vzdělávací potenciál, jejím úkolem bylo také plnit výchovné požadavky strany, což občas vyžadovalo velké úsilí jak od ředitele, tak i od učitelského sboru. Například: „*V rámci oslav májových dnů uspořádala škola pásmo „Od Buzuluku do Prahy“, které bylo zpestřeno přiléhavými básněmi a písněmi pěveckého sboru školy Pásmo bylo doplněno dokumentárním materiálem, který studentům ukázal hloubku věrného přátelství našeho národa a sovětského lidu, bez kterého bychom svobodně nežili.*“¹⁵⁵ Koncem šedesátých let započala tradice gymnaziálních plesů, které se odehrávají v prostorách místní Sokolovny. Absolventi využívají plesu dodnes k vzájemným setkáním.¹⁵⁶

Sedmdesátá léta se v celém Československu nesla v duchu normalizace. Při příležitosti 60. výročí vzniku školy nedošlo k pozvání dřívějších ročníků absolventů. Toto výročí bylo připomenuto projevem ředitele školy a místním tiskem. Studium bylo občas

¹⁵⁰ Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² Tamtéž.

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ *Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice*. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 22.

¹⁵⁵ Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁵⁶ Tamtéž.

přerušeno kvůli výpomoci v místním JZD, či se studenti podíleli na přípravě „voleb“. Například ve školním roce 1971/72 studenti byli 14 dní mimo školu kvůli sběru brambor. V kronice nalezneme i metody příprav mladých voličů. Jednalo se o zařazení volební tematiky do hodin, vypracovávání různých témat či diskuzních/písemných prací, jejichž cílem bylo prohloubit socialistické uvědomění studentů. Studenti a jejich výuka bývá posuzována i z ideového hlediska. Zda-li naplňuje požadavky KSČ.¹⁵⁷

K významné změně, konkrétně kvalitativní, dochází ve školním roce 1972/73. „Škola se stala experimentálním gymnasiem VÚP v Praze – jako jediná v Jihomoravském kraji a mezi 9 gymnasii ČSR. ... kvalitativní přestavba spočívá v tom, že žáci budou mít nový 2hodinový předmět základy techniky a ekonomiky, který má především informativní charakter o technických směrech.“ Škola také řešila zavedení těchto předmětů do výuky. „Poprvé v historii školy se rozhodla většina žáků pro větev přírodovědnou /jen 5 žáků pro větev humanitní/.“¹⁵⁸

„Dne 22. září 1973 byl přejmenován park před budovou na Park plk.ing.Miloše Kršky, který zahynul při reprezentaci ČSSR.“¹⁵⁹ V tom samém roce školu navštívila i jugoslávská delegace.¹⁶⁰

Během sedmdesátých let se škola také účastnila různých soutěží, olympiád, okresních spartakiád, lyžařských zájezdů, výletů či oslav. Můžeme zmínit oslavy, které dokreslují atmosféru tehdejší doby, např. narození V. I. Lenina, oslavy Vítězného února, oslavy československo-sovětského přátelství či oslavy 1. máje. Velký vliv na chod školy i na průběh různých akcí měl SSM (Socialistický svaz mládeže). Organizovali například různé průvody či sportovní akce.¹⁶¹

Typický přípravný týden před zahájením školního roku vypadal následovně. Ve škole se vyzdobily třídy a byla upravena Síň revolučních tradic, byly provedeny opravné

¹⁵⁷ Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁵⁸ Tamtéž.

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ Tamtéž.

¹⁶¹ Tamtéž.

zkoušky, proběhly porady a připravily se pomůcky pro žáky. Důvodem, proč toto zmiňuji, je poukázání na existenci Síně revolučních tradic. Její význam byl zcela čistě propagandistický. Během komunistické éry probíhalo i plnění branné přípravy studentů. Byla prováděna cvičení různého druhu. Od pochodových až po závody branné všestrannosti. Žáci si během těchto dnů mohli prohlédnout i armádní techniku.¹⁶²

Zajímavé je, že bylo povoleno recitační pásmo o životě a díle W. Shakespeara v recitačním kroužku. Nutno podotknout, účast byla velmi řídká.¹⁶³

V roce 1975 se studenti s pedagogy zúčastnili slavnostního odhalení památníku padlým obětem teroru v Babicích.¹⁶⁴

Ke konci 70. let zažili žáci dokonce v průběhu zimy nečekané prázdniny, z důvodu špatného počasí a nepříznivé energetické situace. Z bývalé uhelny byla vytvořena nová třída. I v tomto desetiletí školu opustil, po dlouhé nemoci, jeden z žáků, konkrétně Pavel Doležel.¹⁶⁵

80. léta a nový školní rok začínají beze změny. Studenti se sešli před budovou školy, na hřišti, kde k nim promluvil ředitel a všechny žáky a nové členy učitelského sboru přivítal. I během této dekády nastupovali studenti k výpomoci v zemědělství do lokálních JZD, účastnili se řady soutěží, olympiád, branných cvičení, výletů, provozních praxí v lokálních a okolních závodech či oslavovali režimem povinné „svátky a významné dny“. Studenti aktivně vystupovali i v různých kroužcích. Například s tímto zaměřením: světonázorový, tělovýchovný, branný, kroužek recitační a kroužek vážné či zábavné hudby. Jako každý rok předtím byl školní rok ukončen sportovním dnem, kde žáci mohli soutěžit v turnaji v odbíjené či v lehkootletických disciplínách.¹⁶⁶

¹⁶² Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁶³ Tamtéž.

¹⁶⁴ Tamtéž.

¹⁶⁵ Tamtéž.

¹⁶⁶ Tamtéž.

Co se týče stavebních úprav, tak v roce 1981 „po jednání, které trvalo rok a půl, dal Jm KNV V Brně souhlas k zadání investičního záměru přístavby.“¹⁶⁷ Na zahájení stavebních prací bude muset škola ještě dlouho čekat. V září 1984 se přístavba oddaluje na rok 1986.¹⁶⁸

Pro lepší nastínění tehdejší stále trvající komunistické éry níže popíši dvě události: návštěvu sovětských „přátel“ a mírové shromáždění z roku 1983. V roce 1981: „24. září navštívila naše město v rámci družby mezi ČSSR a SSSR delegace sovětských přátel ze Sibiře. Hosté se rozešli do jednotlivých odboček SČSP, naši školu navštívily čtyři členky této skupiny. Přivítal je s. ředitel, doprovázely je vyučující ruštiny. Hosté se seznámili se zařízením budovy, náplní práce. Soudružky byly zejména zaujaty Siní revolučních tradic a prostředím školy. Při besedě, která se uskutečnila po prohlídce, vyjádřily prosbu tlumočit všem pedagogickým pracovníkům jejich přátelské pozdravy. Přály si, abychom zdůrazňovaly našim žákům, že není pravda, že SSSR ohrožuje světový mír, jak to šíří západní agentury.“¹⁶⁹

V roce 1983: „Ve středu 19. října se všichni studenti gymnázia s vyučujícími sešli na mírovém shromáždění v sále kina Na valech, aby se tak připojili k hlasům všech pokrokových lidí, aby protestovali proti válce, proti rozmístění nových jaderných zbraní USA ve střední Evropě. Za vedení školy promluvil profesor. P. Vandas, za vyučující prof. B. Svobodová, aktivně a iniciativně vystoupili studenti 4. ročníku, aby tak vyjádřili smýšlení studentů naší školy.“¹⁷⁰

V roce 1984 započala rekonstrukce elektroinstalace a byly odstraněny závady plynového zařízení kotelny. V listopadu téhož roku byla škola zasažena vichřicí. „...ničivá vichřice poškodila nově opravenou střechu a zlomila statný smrk v parku.“¹⁷¹

Při 40. výročí osvobození se žáci naší školy zapojili do kulturního programu a „...drželi čestnou stráž u památníku Věčné slávy a tvořili delegaci při kladení věnců.“¹⁷²

¹⁶⁷ Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁶⁸ *Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice*. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 29.

¹⁶⁹ Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁷⁰ Tamtéž.

¹⁷¹ Tamtéž.

¹⁷² Tamtéž.

Jedna z nejvýznamnějších událostí této dekády je oslava výročí 75ti let trvání naší instituce. Tato událost je barvitě a živě popsána v jedné z kronik. „Dne 20. září vyvrcholila dlouhodobá práce přípravného výboru – konaly se oslavy 75. výročí trvání školy. V rámci oslav se dne 19.9.1986 konal večerní koncert Janáčkova kvarteta. Všichni si odnášeli hluboké umělecké zážitky a nezapomenutelné dojmy z vystoupení tak významného uměleckého tělesa. V sobotu 20. září 1986 se po 8. hodině shromažďovali první absolventi před budovou školy. V přízemí se zapisovali do pamětní knihy, prohlédli si výstavku pomůcek a ukázky z archivu školy. Znovu si zavzpomínali na dobu prožitou ve zdech zdejšího gymnázia, mnohdy navštívili školu poprvé od dob svého studia. Do pamětní knihy se zapsalo přes 900 abiturientů, kteří prošli prostorami během sobotního dopoledne a odpoledne. V 10 hodin byli všichni maturanti a hosté přivítáni ředitelem školy Ing. J. Šmídem v sokolovně na slavnostním zasedání a akademii. Dopoledních oslav se zúčastnilo přes tisíc absolventů. V předsednictvu byli zúčastnění člen ÚV KSČ a předseda ÚV SSM s. Jaroslav Jenerál, ... a další představitelé státních a společenských orgánů a organizací. Škola byla oceněna dopisem ÚV KSČ, pamětní medailí ke 40. výročí osvobození, „Čestným uznáním OŠ Jm KNV“ a „Čestným uznáním ONV v Třebíči.““¹⁷³

Na začátku nového školního roku 1987/88 vznikla nová učebna pro elektronickou komunikaci. Její otevření mělo prakticky podpořit „výuku jednoho z odborných bloků,“ (na základě zavedení experimentální výuky v letech 1972-73) ekonomiky. Žáci se dělili ve třetím a čtvrtém ročníku do tří bloků (chemie, strojírenství, ekonomika), z předmětů odborného bloku probíhala také jedna maturitní zkouška. Současný ředitel J. Šmíd oslavil v lednu životní jubileum 60ti let a byl za to i patřičně odměněn. Tento jeho školní rok byl jeho posledním ve funkci ředitele ústavu. Na jeho místo nastoupil zástupce ředitele Pavel Vandas, který byl vystřídán Ing. Karlem Dohnálkem. Pro zlepšení podmínek vyučujících byla upravena a zútulněna sborovna a byla dokončena i rekonstrukce toalet v pravém křídle školy.¹⁷⁴

Poslední měsíce nového školního roku pod komunistickou nadvládou započaly jako každý rok přivítáním ředitele ústavu. Události se nesly ve stejném duchu až do 24.11.1989,

¹⁷³ Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁷⁴ Tamtéž.

kdy „navštívili školu naši absolventi nyní vysokoškoláci, aby na besedě se studenty seznámili přítomné s událostmi 17.11 a po 17.11. jak jich byli sami svědky. Objasňovali rovněž body studentských požadavků a důvody, které vedly vysokoškoláky ke stávce. Studenti naší školy se zúčastnili 27.11. generální stávky na podporu vysokoškoláků. Živým řetězem podpořili současné dění ve společnosti. Na škole byl sestaven stávkový výbor ze zástupců vyučujících...“¹⁷⁵

3.4 Porevoluční vývoj, spojení gymnázia a střední odborné školy, organizační změny a aktuální situace

Přes politické změny ve společnosti nedošlo ve škole ke změnám personálním. V únoru 1990 byly zavedeny nové, a to pololetní prázdniny, dále byly zavedeny i velikonoční prázdniny. Dále započala rekonstrukce sociálního zařízení v levém bloku budovy, která trvala až do května.¹⁷⁶

V červnu 1990 poprvé navštívil školu student z Kanady, který si pro žáky připravil besedu. „Vyprávěl jim o Kanadě, o školském systému, o přírodě, odpovídal na dotazy týkající se politiky, voleb, vojenské školy, kultury aj. Beseda měla mezi studenty velký ohlas.“¹⁷⁷ Koncem školního roku proběhla exkurze pedagogického sboru a žáků do Rakouska.¹⁷⁸

První svobodný nový školní rok byl zahájen 3. září 1990. Tak jako předešlé byl zahájen projevem ředitele školy. Studenti se účastnili tradičních podzimních bramborových brigád v okolních zemědělských družstvech. Pedagogický sbor opustil profesor Wolf, který byl zvolen poslancem do České národní rady. Změnu režimu lze vidět na častějších výletech do zahraničí. Zprvu zejména do Rakouska. Jsou zavedeny další nové prázdniny, podzimní. Škola pořádá nadále dny otevřených dveří, stužkovací večírky pro maturanty, školní ples. Došlo k malé obměně plesů, začaly se předávat šerpy maturantům. Další změny lze spatřit v častějších návštěvách obyvatel ze Západu. Studenti se nadále aktivně zapojují do různých soutěží, olympiád, lyžařských výcviků, navštěvují divadla a kina, pořádají exkurze například do Prahy či na veletrh Gaudeamus v Brně, pořádají Vánoční turnaje v odbíjené či se účastní

¹⁷⁵ Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁷⁶ Tamtéž.

¹⁷⁷ Tamtéž.

¹⁷⁸ Tamtéž.

Vánočních koncertů a mnoho dalších akcí, ale již nejsou nuceni k oslavování nesmyslných „významných“ událostí“, jako tomu bylo ještě před rokem. Během prvního svobodného školního roku umírá bývalý ředitel školy Ing. Šmíd, za jehož působení došlo ve škole k mnohým změnám stavebním, profesním i vzdělávacím. „*Kolegové i zástupci žáků se s ing. J. Šmídem rozloučili dne 30.11.1990.*“¹⁷⁹ Školní rok byl nadále ukončen sportovním dnem a závěrečným proslovem ředitele školy, kdy se předávaly odměny nejlepším studentům. Začíná se postupně rozvíjet i tradice posledního zvonění. Velmi časté byly přednášky na téma drogy.¹⁸⁰

Začíná vnitřní a vnější modernizace školy. Do sbírek je pořízen videomagnetofon, počítač a nechybělo nové vybavení do tříd a sborovny. Škola také zakoupila první barevný televizor. Dále se například pořídilo nové oplocení hřiště, byly vybudovány nové chodníky před školní budovou a položeny PVC krytiny do sedmi nových tříd. Na počátku školního roku 1991/92 byla otevřena přístavba (nová budova). „*Škola tak získala tolik potřebné prostory: 3 kmenové učebny, 5 učeben odborných (pisárna s elektrickými stroji, učebnu výpočetní techniky, učebnu biologie, ekonomiky, učebnu jazykovou a učebnu audiovizuální), laboratoř, 4 kabinety, fotokomoru, umývárny, sociální zařízení v každém podlaží.*“¹⁸¹ Ke kolaudaci budovy A došlo 15. 8. 1991.¹⁸² Z estetického hlediska byly nové prostory vybaveny obrazy. V modernizaci se pokračuje i v tomto roce. „*Byly provedeny terénní úpravy okolí školy, vybudována příjezdová komunikace k zadní části objektu. Ve staré budově byly vyměněny vadné radiátory, ... Byla zřízena laboratoř fyziky. ... zakoupily se nové pomůcky a přístroje...*“¹⁸³ V roce 1992 byly zahájeny úpravy učebny chemie. Z prostorů se vytvořila laboratoř, která splňovala veškeré nároky a podmínky gymnazijních laboratoří.¹⁸⁴

V září 1992 tragicky zahynul svět jeden ze studentů gymnázia, Roman Pavlík, který zahynul při cestě ze školy na svém motocyklu.¹⁸⁵

¹⁷⁹ Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁸⁰ Tamtéž.

¹⁸¹ Tamtéž.

¹⁸² *Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice*. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 29.

¹⁸³ Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁸⁴ Tamtéž.

¹⁸⁵ Tamtéž.

Významnou událostí roku 1994 byla přednáška univerzitního profesora Bohumila Doležala „věnovaná 110. výročí narození bývalého prof. našeho gymnázia a zakladatele moravskobudějovického muzea Františka Jecha. ... B. Doležal byl nejen spolupracovníkem F. Jecha, ale i jeho osobním přítelem. Přes pokročilý věk měla přednáška pana profesora vysokou odbornou úroveň a byla přínosem pro všechny přítomné.“¹⁸⁶

Nový školní rok 1994/95 začal s malou změnou. „Slavnostní zahájení škol. roku 1994-1995 proběhlo se čtvrtek 1. září po jednotlivých třídách. Letos se ho poprvé zúčastnilo i 30 žáků nově otevřeného šestiletého gymnázia.“¹⁸⁷ Vedle rozšíření učitelského sboru o 4 nové pedagogy, byla rozšířena i nabídka volitelných předmětů pro studenty třetích ročníků. Například o anglickou či německou konverzaci, latinu, programování a jiné. Proběhl i první výlet do Spojeného království Velké Británie a Severního Irska.¹⁸⁸

V roce 1996 se „vybraní studenti gymnázia společně s p. ředitelem, p. Moravcovou a p. Lovicarovou zúčastnili předsedou Poslanecké sněmovny České republiky – Milanem Uhdem. ... Beseda uběhla rychle a každý z přítomných si z ní odnesl mnohé postřehy o životě člověka, jež poznal válku, období normalizace, ale i zákulisí po „sametové revoluci“ 1989.“¹⁸⁹

Místo branných kurzů se začaly pořádat letní sportovně turistické kurzy. „Kurs přispěl především ke stmelení kolektivu, k lepšímu sebezpoznání. Překonávaly se překážky, studenti řešili problémy, hráli netradiční sporty (frisbu, ringo), simulační i moderní společenské hry.“¹⁹⁰

Významnou událostí nového školního roku 1996/97 bylo zahájení provozu předposlední části přístavby školy, pavilonu C. Gymnázium získalo novou jídelnu, ale i další potřebné třídy a kabinety.¹⁹¹

¹⁸⁶ Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁸⁷ Tamtéž.

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ Tamtéž.

¹⁹⁰ Tamtéž.

¹⁹¹ Tamtéž.

V září 1997 se poprvé ve městě konal první ročník běhu Terryho Foxe. „*Běh T. Foxe se váže na životní příběh mladého Kanadana, kterému byla v jeho 18 letech amputována noha postižená rakovinou kostí. Terry prožíval těžké období a při tom se v něm zrodila touha překonat bezmocnost. Rozhodl se běžet napříč Kanadou a uspořádat finanční sbírku na výzkum rakoviny. ... Za 143 dní uběhl 5565 km.*“¹⁹² Bohužel svůj běh nedokončil a zemřel v nedožitých 23 letech. Jeho maraton naděje přetrval a rozšířil se po celém světě. „*18.září 1997 se do této dobrovolné charitativní akce, která se uskutečnila pod záštitou starosty města, zapojili i občané našeho města a mezi nimi i studenti naší školy.*“¹⁹³

Ve stejném roce proběhla i první exkurze do Itálie. V první polovině roku 1998 se gymnázium zapojilo do Sondy Maturant, která byla naposledy uskutečněna v roce 1999. „*Sonda Maturant 98 proběhla ve dvou dnech ... i na našem gymnáziu. Soubor testů z matematiky, českého jazyka a literatury, cizího jazyka a obecných studijních předpokladů, jejichž zadavatelem bylo ministerstvo školství, absolvovalo přibližně 90 000 studentů na téměř všech středních školách v republice.*“¹⁹⁴ Byl to „*pokus o srovnání úrovně maturantů ...*“¹⁹⁵ z výše zmíněných předmětů.

Ve školním roce 1998/99 se rozšířil počet tříd na deset. Důvodem bylo zrušení jemnického příměstského gymnázia. Na podzim poprvé proběhl výlet do Švýcarska. „*Poslední zářijový víkend patřil dlouho připravovaným oslavám 500. výročí udělení znaku a potvrzení privilegií městu Moravským Budějovicím. Součástí oslav byl v sobotu 26. září Den otevřených dveří místních škol, radnice, muzea a věže kostela. Naši školu navštívilo v odpoledních hodinách asi 400 lidí.*“¹⁹⁶ Gymnázium se poprvé zúčastnilo třebíčského vzdělávacího veletrhu Didacta 98.¹⁹⁷

Studenti se poprvé zúčastnili 1. turnaje „*Debatní ligy na téma „Pozitivní diskriminace pomůže v řešení problémů minorit.*““ Za tímto účelem na škole již druhým rokem existoval debatní kroužek. Studenti byli ve srovnání z celorepublikovým průměrem

¹⁹² Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁹³ Tamtéž.

¹⁹⁴ Tamtéž.

¹⁹⁵ Tamtéž.

¹⁹⁶ Tamtéž.

¹⁹⁷ Tamtéž.

velmi úspěšní. Například v roce 2000 „oba týmy debatérů naší školy se probíjaly do celostátní Debatní ligy a účastnily se 1. kola turnaje v Litomyšli – obsazují 3.-5. místo v celorepublikovém žebříčku.“¹⁹⁸

Po Silvestru „3.1.2001 byla zahájena výuka v novém roce i tisíciletí.“¹⁹⁹ Žáci i zaměstnanci se rozloučili s bývalým ředitelem školy Mgr. Pavlem Vandasem, který zemřel během letních prázdnin 7. srpna. Začátek jednadvacátého století se nesl v duchu obdobných kurzů, výletů, exkurzí a soutěží jako v letech devadesátých. Školní rok začínal tradičně proslovem ředitele školy a býval ukončován sportovním dnem, po němž následovalo slavnostní rozloučení s ředitelem školy, před budovou gymnázia, předání poukazů pro mimořádně aktivní žáky a nakonec následovalo předání vysvědčení v kmenových třídách.²⁰⁰

Zhruba od školního roku 2001/2002 započala na škole tradice předvánočních představení pořádaných žáky. Zástupci z každé třídy nacvičí libovolné krátké představení, buď již existující a nebo zcela novou hru a následně svůj skeč předvedou před zbytkem školy. Na konci všech představení je vybrána nejlepší hra, ale jsou oceněny i nejlepší kostýmy atd.²⁰¹

1.1.2002 se novým ředitelem školy stal Ing. Karel Dohnálek. Škola více začíná rozvíjet své vztahy se zahraničními školami. Zejména se školami z německy mluvících zemí, což bylo největší zásluhou profesorky Aleny Ziny Janáčkové, která ve své činnosti pokračuje i v současnosti. Můžeme zmínit například spolupráci na projektu s vídeňskou školou či výměnné pobyty se studenty z německé školy v Calwu.²⁰²

V září 2003 se studenti francouzštiny vydávají do Paříže a slavnostně je otevřena klubovna Akvárko, která dnes slouží spíše k odpočinku studentů. Po vstupu do Evropské unie dostali studenti možnost setkat se s místopředsedkyní Poslanecké sněmovny ČR paní Němcovou, se kterou se setkali i v roce 2005 ve školním klubu Spirála. „Na závěr paní

¹⁹⁸ Kronika gymnázia 1963 – 2001.

¹⁹⁹ Tamtéž.

²⁰⁰ Tamtéž.

²⁰¹ Kronika Gymnázia Moravské Budějovice od školního roku 2001/2002.

²⁰² Tamtéž.

Němcová pozvala studenty k návštěvě jejího pracoviště v budově Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. “ K nejrazantnější změně prvního desetiletí dochází 1.7. 2004, kdy i „přes odmítavý postoj rodičů, občanů (vyjádřený peticí), i vedení a pedagogů byl uskutečněn záměr kraje Vysočina o sloučení naší školy se SOŠ Mor. Budějovice. Vznikl tak jeden vzdělávací subjekt Gymnázium a Střední odborná škola Moravské Budějovice, Tyršova 365. Novým ředitelem školy byl po konkursním řízení jmenován Ing. Stanislav Šťáva. “²⁰³ Oba dva subjekty nadále zůstaly ve svých původních budovách. Sloučení se neprojevilo v nabídce otevíraných oborů, ani v personálním složení sborů. Nový ředitel, Ing. Stanislav Šťáva, nahradil Ing. Karla Dohnálka, který se stal statutárním zástupcem školy.²⁰⁴ Zájemcům o studium byly nabízeny tyto obory: gymnázium (čtyřleté i šestileté), veřejná správa a sociální péče. Tradiční gymnazijní ples proběhl poprvé v lednu 2004 v MKS Beseda Moravské Budějovice.²⁰⁵

V říjnu 2004 se škola účastní mezinárodního projektu Aqua Life Free. „Cílem týdenního pobytu bylo poznat vodu po všech stránkách ... a především umožnit vzájemnou komunikaci a poznávání českým, polským a německým studentům. “²⁰⁶

V roce 2012 se otevřela poslední třída šestiletého studia, nabídka oborů zůstala stejná, ale počet žáků základních škol v našem regionu se projevil dlouhodobým snížením počtu studentů. Jeho důsledkem bylo i následné opatření, sestěhování oborů do budovy gymnázia.²⁰⁷

Ve školním roce 2013/14 za podpory Ministerstva školství ČR i Evropské unie vznikají na škole nové kroužky. Přírodovědný kroužek a kroužek robotiky. Dále se začíná postupně modernizovat každá učebna ve škole. Jednou z nejvýraznějších změn tohoto roku i minulé dekády je přesun SOŠ do budovy gymnázia.²⁰⁸

²⁰³ Kronika Gymnázia Moravské Budějovice od školního roku 2001/2002.

²⁰⁴ *Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice.* Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 22.

²⁰⁵ Kronika Gymnázia Moravské Budějovice od školního roku 2001/2002.

²⁰⁶ Tamtéž.

²⁰⁷ Tamtéž.

²⁰⁸ Tamtéž.

V roce 2016 byl vystřídán ředitel Ing. Stanislava Štáva novým ředitelem Mgr. Františkem Dubským.

Studenti gymnázia se aktivně zapojili i do programu Knihovny Václava Havla, jejichž knihovničku můžeme nalézt v gymnaziální knihovně. Jejího předání se osobně zúčastnil ředitel KVH, pan M. Žantovský. „*Knihovničky VH jsou nově vznikající klíčový projekt Knihovny Václava Havla, jehož cílem je vytvoření celorepublikové sítě základních a středních škol, které s naší podporou aktivně šíří myšlenkový odkaz Václava Havla mezi své žáky a studenty. Smyslem knihovniček je vytvořit na školách (po vzoru již existujících laviček VH) malé knihovničky, v nichž škola shromažďuje jak texty Václava Havla, tak texty s ním úzce související (příp. další písemné, zvukové a audiovizuální záznamy a fotografie)*“²⁰⁹

Příkladem dalšího zajímavého projektu studentů byly Kameny zmizelých nebo-li Stolpersteine. „*Stolpersteine, česky též kameny zmizelých, doslova „kameny, o které je třeba klopýtnout“ (zavadit pohledem), jsou dlažební kostky s mosazným povrchem, vsazené do chodníku před domy obětí holokaustu a nacistického režimu.*“²¹⁰

V roce 2018 byla na budově školy odhalena pamětní deska jednomu z bývalých studentů gymnázia, Janu Bulovi.²¹¹ Dále v parku před školou byla slavnostně odhalena socha francouzského generála Jeana Boudeta, který v našem městě zemřel při Napoleonském tažení.²¹²

Průběžně pokračovaly práce na rekonstrukci původní historické budovy gymnázia (oprava střechy, výměna oken, nová fasáda, vnitřní vybavení tříd,...), ale také zvelebování později zpřístupňovaných prostor. Loňský rok, kdy se uskutečnily oslavy, které byly ve znamení připomenutí 110 let existence školy, byl výjimečný. Slavnostního otevření budovy

²⁰⁹ Knihovničky Václava Havla. In: *vaclavhavel.cz* [online]. [cit. 04.06.2022]. Dostupné z <https://bit.ly/3xhali2>

²¹⁰ Stolpersteine. In: *wikipedia.cz* [online]. 29.04.2022 [cit. 01.06.2022]. Dostupné z <https://bit.ly/399U3yb>

²¹¹ KRÍŽ, Jan. Studoval stejné gymnázium, teď je v kněžském semináři. *Testimonium martyrii. Bulletin o tom, jak věřil.* 2020, č. 1. s. 16.

²¹² ČUDRNÁKOVÁ, Klára. Poděkování. *Zpravodaj Moravské Budějovice.* 2018, č. 11. s. 19 – 20.

se zúčastnili současní i minulí studenti, pedagogové, ale také zástupci kraje, města. Mezi přítomnými nechyběl předseda Senátu ČR, pan Miloš Vystrčil.²¹³

V současnosti se žáci školy nadále účastní řady odborných soutěží (např. celostátní kolo Ekologické olympiády), olympiád s humanitním i přírodovědným záměrem. Škola pořádá besídky, výlety, exkurze či terénní akce za účelem obohacení žáků ve všech směrech. Každoročně navštěvují studenti JE Dukovany či se účastní programu EDISON a GLOBE.²¹⁴ Posledních několik let je více podporován i rozvoj IT znalostí a dovedností mezi studenty. Škola každoročně pořádá den otevřených dveří, gymnazijní ples, který bývá považován za jednu z nejvýznamnějších událostí počátku roku, či v květnu Majáles, kde studenti převlečení v maskách představují veřejnosti svá vystoupení. Pro potřeby výuky je dokončován projekt „Venkovní učebny“, probíhají další úpravy vnějšího okolí školy, sportovního zázemí pro výuku, neustalo vybavování odborných učeben (např. pro informatiku, přírodovědné předměty), kterému napomáhá statut „partnerská škola ČEZ“. Současným ředitelem školy je Mgr. František Dubský, který nedávno obhájil své druhé šestileté období na post ředitele. Zástupcem ředitele je Mgr. Karel Kabelka.

4 Významné osobnosti spojené s gymnáziem (pedagogové, absolventi)

Během více než staleté historie gymnázia se na škole vystřídal desítky studentů i vyučujících, každý svým způsobem důležitý. Ve své práci bych několik z nich připomenul.

4.1 Významní studenti

- **Jan Bula** – jedna z nejznámějších obětí komunistické diktatury. Narodil se roku 1920 v Lukově u Moravských Budějovic. Pocházel z nuzných poměrů.²¹⁵ V roce 1931 nastoupil na naše gymnázium. „Jan Bula od dětství ministroval, ... Postupně

²¹³ BRETŠNAJDROVÁ, Květa. Vivat, crescat, floreat – Ať žije, roste a vzkvétá!. *Zpravodaj Moravské Budějovice*. 2021, č. 11. s. 22.

²¹⁴ URBÁNKOVÁ, Jitka. Jsme školou, kde se pořád něco děje. *Zpravodaj Moravské Budějovice*. 2018, č. 11. s. 11.

²¹⁵ NAVARA, Luděk a Miroslav KASÁČEK. *A přeče budu blízko: život a mučednická smrt kněží Jana Buly a Václava Drbohy od Babic*. Brno: Host - vydavatelství, 2016. s. 4.

v něm uzrála touha stát se knězem.“²¹⁶ „V červnu 1939 úspěšně složil „zkoušku dospělosti“ a rozhodnut stát se knězem mohl vstoupit do kněžského alumnátu v Brně, kde na počátku 2. světové války začíná studovat teologii.“²¹⁷ „V rámci tzv. babického případu byl v roce 1951 nezákonně odsouzen k trestu smrti, který byl vykonán 20. května v Jihlavě.“²¹⁸ Dnes nalezneme pamětní desku při vstupu do hlavní budovy.

- **Viktro Fried** – letec RAF²¹⁹
- **Jan Hirt** – profesionální sportovec, cyklista²²⁰
- **Zdeněk Lojda** – prorektor Univerzity Karlovy, patolog a histolog²²¹
- **Josef Nejedlík** – novinář, za druhé světové války působil v odboji a byl zavražděn v Osvětimi²²²
- **Siard Nevrkla** – duchovní, zavražděn v Osvětimi, v roce 2013 započal beatifikační proces²²³
- **Pavel Posád** – biskup, účastnil se slavnostního otevření gymnázia ke 110. letům existence²²⁴
- **Karel Urbánek** – skladatel a sbormistr²²⁵
- **Jan Kratochvíl** - básník²²⁶

4.2 Významní učitelé

- **Rudolf Černý** – bývalý student i učitel na gymnáziu, spisovatel, lze ho nalézt i pod pseudonymem Cyril Vochoza²²⁷

²¹⁶ NAVARA, Luděk a Miroslav KASÁČEK. *A přece budu blízko: život a mučednická smrt kněží Jana Buly a Václava Drboly od Babic*. Brno: Host - vydavatelství, 2016. s. 10.

²¹⁷ Tamtéž, s. 13.

²¹⁸ Tamtéž, s. 17.

²¹⁹ Naši v RAF A-G. Seznam příslušníků československého letectva v RAF (1940-1945). In: *czechspitfireclub.cz* [online]. 15.4.2018 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3aoKw6A>

²²⁰ Gymnázium a Střední odborná škola, Moravské Budějovice, Tyršova 365. In: *wikipedia.cz* [online]. 10.01.2022 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3xiPoTZ>

²²¹ Zdeněk Lojda. In: *wikipedia.cz* [online]. 10.02.2022 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/391Ge4Z>

²²² Josef Nejedlík. In: *wikipedia.cz* [online]. 28.05.2021 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3azUH8l>

²²³ Siard Nevrkla. In: *wikipedia.cz* [online]. 02.12.2021 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3tiuVvX>

²²⁴ KRČMÁŘ, Milan. Gymnázium v Moravských Budějovicích oslavilo 110 let. Přijeli i známí žáci. In: *trebicky.denik.cz* [online]. 04.10.2021 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3ze2C5L>

²²⁵ Gymnázium a Střední odborná škola, Moravské Budějovice, Tyršova 365. In: *wikipedia.cz* [online]. 10.01.2022 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3xiPoTZ>

²²⁶ Tamtéž.

²²⁷ Rudolf Černý (spisovatel, 1905). In: *wikipedia.cz* [online]. 28.05.2021 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3xjU3F3>

- **Tomáš Čep** – pedagog, sociolog a účastník odboje za druhé světové války²²⁸
- **Jiří Dvořák** – malíř, grafik, pedagog, vytvářel krajinomalby, často u něj nalezneme sakrální a mýtické motivy²²⁹
- **Josef Fišer** – historik, vzdělanec, byl prvním ředitelem a spoluzakladatelem našeho ústavu. „Ředitel Dr. Jos. Fišer sepsal dějiny našeho ústavu za první čtvrt století...“²³⁰
- **Josef Heger** – pedagog, teolog a překladatel Bible²³¹
- **František Jech** – historik, profesor, správce muzea a městský kronikář, jeden z prvních pedagogů našeho ústavu²³²
- **František Šindelář** – český pedagog a malíř, který se proslavil figurální malbou a krajinomalbou²³³
- **Karel Zahradka** – pedagog a malíř, věnoval se krajinomalbě, expresionismu i kubismu²³⁴
- **Alena Zina Janáčková** – držitelka ocenění učitele kraje a ocenění nejlepší učitel německého jazyka v ČR, aktivně se podílí na projektu Dějepis+ či Učíme se ze života pro život, navazuje spolupráce a výměnné pobyty s německy mluvícími školami a spolupracuje na vytváření Kamenů zmizelých v našem městě²³⁵

²²⁸ NEŠPOR, Zdeněk R. Čep Tomáš. In: *encyklopedie.soc.cas.cz* [online]. 01.07.2019 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3alEfIR>

²²⁹ Jiří Dvořák. In: *stritez.eu* [online]. 02.06.2022 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3GPlmtU>

²³⁰ FIŠER, Josef. *XVIII. Výroční zpráva Státního reálného gymnasia v Moravských Budějovicích za školní rok 1928-29*. Moravské Budějovice 1929, s. 4.

²³¹ Josef Heger. In: *wikipedia.cz* [online]. 28.05.2021 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Q13y3h>

²³² NOVÁČKOVÁ, Eva a Rudolf FIŠER. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do r. 1945*. Třebíč: FiBox, 1997. 233, 239 s.

²³³ František Šindelář (malíř). In: *wikipedia.cz* [online]. 8.05.2022 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3atyf0D>

²³⁴ Karel Zahradka. In: *mbudejovice.cz* [online]. 14.06.2015 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Q3ghCE>

²³⁵ RÁZL, Ondřej. Alena Zina Janáčková, Gymnázium a Střední odborná škola Moravské Budějovice. In: *krvysocina.cz* [online]. 23.04.2019 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3PY0AN1>

5 Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo podat a vytvořit první obsáhlejší popis historického vývoje Gymnázia v Moravských Budějovicích.

V úvodní části práce popisuji krátce dějinný vývoj samotného města, který nám blíže specifikuje, v jaké lokalitě se nacházíme. V následující části se věnuji prvotním snahám a problémům, které doprovázely samotný vznik školy, který vyústil nakonec v založení gymnázia městem na vlastní náklady. Přes první světovou válku se dostáváme do období první republiky, kdy školu po splnění určitých podmínek přejímá stát. Následující období meziválečné je příznivé pro rozvoj školy nejen po stránce materiální, ale i po stránce duchovní. V tomto období působí na škole řada významných lokálních osobností. Až do této doby vychází důkladně zpracované výroční zprávy, které obsahují i úryvky o historii samotného města. Postupem času se dostáváme do roku 1938 a s ním nastupuje sedmileté období nejistoty a nacistické nadvlády. Během války vznikla speciální válečná kronika, která byla ručně psaná, na rozdíl od strojem psaných předešlých výročních zpráv. V tomto období hlavně poukazují na rozdíly oproti minulým létům při přijímání nových žáků či při samotné výuce. Situaci po válce až po revoluční rok 1989 popisují v jednom samotném bloku. Nejprve se soustředím na proměny školy, věnuji se zaznamenání nedostatků ve vzdělávání, které přetrvaly z dob válečných. Poté následuje těžké období 50. let, kdy vzdělávání bylo silně ideologicky ovlivněno. Někteří ze studentů byli perzekuováni režimem, zásahy politického rozhodování poznamenaly osudy některých na celý život (např. odsouzení J. Buly v zrekonstruovaném politickém procesu). Toto období ze života školy je „tabula rasa,“ není zaznamenáno a informační zdroje jsou jen velmi strohé. V kronice, která popisuje situaci od roku 1963 po rok 2001, je zmapováno formou krátkých zápisů celkové dění na škole za komunistické totality, ale také v období po revolučním převratu v listopadu roku 1989 a v letech následujících. Je věrným obrazem tehdejší doby i s dobovým myšlením a společenskou situací. Celé období komunistické diktatury jsem pojal z hlediska jednotlivých dekád, kdy se v každé dekádě věnuji nejzásadnějším proměnám školy po stránce technické i personální, zejména na postu ředitelském, ale snažím se podat bližší pohled na danou dobu z ideologického hlediska, jaké činnosti a aktivity žáci byli nuceni vykonávat či slavit. Porevoluční období se nese zejména v duchu modernizace, objevování nově nabyté svobody, ale je poznamenáno optimalizací ve školství. Optimalizace odůvodňovaná

poklesem počtu žáků vyústila ve sloučení původně samostatných škol, a to Gymnázia a SOŠ Moravské Budějovice k 1. 7. 2004, které dočasně fungovaly odděleně v samostatných budovách. Od školního roku 2013/2014 došlo k sestěhování oborů SOŠ do budovy Gymnázia. Novodobá kronika gymnázia popisuje období od roku 2001/2002 až do roku 2014/2015. Zde jsou zaznamenány změny na postu vedení školy, uvedeny nové vzdělávací cíle i aktivity, ale také o snahy získat finanční prostředky na kompletní rekonstrukci původní budovy i modernizaci celé školy. Škola se více zapojila do mezinárodních projektů, jejich součástí byly častější exkurze do zahraničí. Na závěr popisují současný stav školy a aktuální aktivity, kterým se studenti věnují. Kraj Vysočina vyčlenil v roce 2019 finanční prostředky na nákladnou rekonstrukci školy. Slavnostním otevřením v září 2021 byla obnovena výuka v původní historické části. Příznivý demografický vývoj se v letošním školním roce projevil zvýšeným zájmem o nabízené obory, post ředitele školy v konkursním řízení obhájil na další funkční období současný ředitel, Mgr. František Dubský. Poslední část mé práce je věnována významným pedagogům a absolventům.

Cílem bylo vytvořit poutavou a historicky přesnou práci, kterou věnuji Gymnázium a SOŠ v Moravských Budějovicích.

6 Literatura a zdroje

6.1 Prameny

1. SOKA Třebíč, f. Gymnázium Moravské Budějovice, *První výroční zpráva Obecního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1911-12*, Moravské Budějovice 1912.
2. FIŠER, Josef. *Dvacet pět let a XXV. Výroční zpráva Státního československého reálného gymnasi v Moravských Budějovicích za školní rok 1935-36*. Moravské Budějovice 1936.
3. FIŠER, Josef. *Druhá výroční zpráva Obecního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1912-13*, Moravské Budějovice 1913.
4. Kronika reálného gymnasia z let 1911 – 1951.
5. FIŠER, Josef. *Pátá výroční zpráva Obecního vyššího reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1915-16*, Moravské Budějovice 1916.

6. FIŠER, Josef. *Šestá výroční zpráva Obecního vyššího reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1916-17*, Moravské Budějovice 1917.
7. FIŠER, Josef. *Sedmá výroční zpráva Obecního vyššího reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1917-18*, Moravské Budějovice 1918.
8. FIŠER, Josef a Fratišek JECH. *XVII. výroční zpráva Státního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1927-28.*, Moravské Budějovice 1928.
9. FIŠER, Josef. *Osmá výroční zpráva Obecního vyššího reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1918-19.*, Moravské Budějovice 1919.
10. FIŠER, Josef. *XVIII. Výroční zpráva Státního reálného gymnasia v Moravských Budějovicích za školní rok 1928-29*. Moravské Budějovice 1929.
11. FIŠER, Josef. *XX. Výroční zpráva Státního reálného gymnasia v Moravských Budějovicích za školní rok 1930-31*. Moravské Budějovice 1931.
12. SOKA Třebíč, f. Gymnázium Moravské Budějovice, Dvacátá osmá výroční zpráva Obecního reálného gymnasia v Mor. Budějovicích za školní rok 1938-39, Moravské Budějovice 1939.
13. Kronika ústavu z let 1940 – 1945.
14. Pamětní kniha Moravských Budějovic IV.
15. Kronika gymnázia 1963 – 2001.
16. Kronika Gymnázia Moravské Budějovice od školního roku 2001/2002.

6.2 Literatura

1. VLK, František. Stručná historie Moravských Budějovic. *Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice*. 1998.
2. VLK, František. Významná výročí města Moravských Budějovic. *Moravskobudějovicko*. září 2021, roč. XLVI, č. 9.
3. NOVÁČKOVÁ, Eva a Rudolf FIŠER. *Dějiny Moravských Budějovic: od pravěku do r. 1945*. Třebíč: FiBox, 1997. 51-52 s. ISBN 80-85571-12-9.
4. Současné školství v Moravských Budějovicích. *Jubilejní Zpravodaj Moravské Budějovice*. 1998.

5. *Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice*. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 13. ISBN 978-80-87332-29-0.
6. ŠABATKA, Jan. *Almanach studujících reálného gymnasia v Moravských Budějovicích, ročník 1915 - 1923*. Praha, 1971.
7. BARTUŠEK, Stanislav. Z reportérova zápisníku, vzpomínky oživuje Stanislav Bartušek. *Zpravodaj Moravské Budějovice*. 2001, č. 7-8.
8. NEKUDA, Vladimír, ed. *Moravskobudějovicko: Jemnicko*. Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, 1997. Vlastivěda moravská. ISBN 80-85048-75-2.
9. *Almanach gymnázia v Moravských Budějovicích vydáný u příležitosti 75.výročí trvání školy v roce 1986*. Moravské Budějovice 1986.
10. BRETŠNAJDROVÁ, Květa. 110 let od založení Gymnázia V Moravských Budějovicích. *Zpravodaj Moravské Budějovice*. 2021.
11. BALÍKOVÁ, Marie, KABELKA, Lubomír, ed. *Opustíte školní budovu!/: fakta, svědectví a vzpomínky zaznamenané bývalými studenty gymnázia v Moravských Budějovicích z let 1943-1951*. 2. vyd. Praha: Milan Krejčířík, 2010. ISBN 978-80-254-6630-8.
12. KRÍŽ, Jan. Studoval stejné gymnázium, teď je v kněžském semináři. *Testimonium martyrii. Bulletin o tom, jak věřil*. 2020, č. 1.
13. ČUDRNÁKOVÁ, Klára. Poděkování. *Zpravodaj Moravské Budějovice*. 2018, č. 11.
14. BRETŠNAJDROVÁ, Květa. Vivat, crescat, floreat – Ať žije, roste a vzkvétá!. *Zpravodaj Moravské Budějovice*. 2021, č. 11.
15. URBÁNKOVÁ, Jitka. Jsme školou, kde se pořád něco děje. *Zpravodaj Moravské Budějovice*. 2018, č. 11.
16. NAVARA, Luděk a Miroslav KASÁČEK. *A přece budu blízko: život a mučednická smrt kněží Jana Buly a Václava Drboly od Babic*. Brno: Host - vydavatelství, 2016. ISBN 978-80-7491-772-1.

6.3 Internetové zdroje

1. Knihovničky Václava Havla. In: *vaclavhavel.cz* [online]. [cit. 04.06.2022]. Dostupné z <https://www.vaclavhavel.cz/cs/vzdelavani/knihovnicky-vh>.

2. Stolpersteine. In: *wikipedia.cz* [online]. 29.04.2022 [cit. 01.06.2022]. Dostupné z <https://cs.wikipedia.org/wiki/Stolpersteine>
3. Naši v RAF A-G. Seznam příslušníků československého letectva v RAF (1940-1945). In: *czechspitfireclub.cz* [online]. 15.4.2018 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <http://www.czechspitfireclub.cz/nasi-v-raf-a-g/d-1104>
4. Gymnázium a Střední odborná škola, Moravské Budějovice, Tyršova 365. In: *wikipedia.cz* [online]. 10.01.2022 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Gymn%C3%A1zium_a_St%C5%99edn%C3%AD_odborn%C3%A1_%C5%A1kola,_Moravsk%C3%A9_Bud%C4%9Bjovice,_Tyr%C5%A1ova_365
5. Zdeněk Lojda. In: *wikipedia.cz* [online]. 10.02.2022 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Zden%C4%9Bk_Lojda
6. Josef Nejedly. In: *wikipedia.cz* [online]. 28.05.2021 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Nejedl%C3%ADk
7. Siard Nevřkla. In: *wikipedia.cz* [online]. 02.12.2021 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Siard_Nevřkla
8. KRČMÁŘ, Milan. Gymnázium v Moravských Budějovicích oslavilo 110 let. Přijeli i známí žáci. In: *trebicky.denik.cz* [online]. 04.10.2021 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: https://trebicky.denik.cz/zpravy_region/gymnazium-v-moravskych-budejovicich-oslavilo-110-let-prijeli-i-znami-zaci-202110.html
9. Rudolf Černý (spisovatel, 1905). In: *wikipedia.cz* [online]. 28.05.2021 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Rudolf_%C4%8Cern%C3%BD_\(spisovatel,_1905\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Rudolf_%C4%8Cern%C3%BD_(spisovatel,_1905))
10. NEŠPOR, Zdeněk R. Čep Tomáš. In: *encyklopedie.soc.cas.cz* [online]. 01.07.2019 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/%C4%8Cep_Tom%C3%A1%C5%A1
11. Jiří Dvořák. In: *stritez.eu* [online]. 02.06.2022 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://www.stritez.eu/obec-7/osobnosti-striteze/>
12. Josef Heger. In: *wikipedia.cz* [online]. 28.05.2021 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Josef_Heger
13. František Šindelář (malíř). In: *wikipedia.cz* [online]. 8.05.2022 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3atyf0D>

14. Karel Zahradka. In: *mbudejovice.cz* [online]. 14.06.2015 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3Q3ghCE>
15. RÁZL, Ondřej. Alena Zina Janáčková, Gymnázium a Střední odborná škola Moravské Budějovice. In: *kr-vysocina.cz* [online]. 23.04.2019 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3PY0AN1>
16. Gymnázium a SOŠ Moravské Budějovice, kontakty, In: *gymzosmb.cz* [online]. .2022 [cit. 12.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/39hHhOl>
17. Moravské Budějovice. In: *google.com* [online]. .2022 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3HfbD0h>
18. Moravské Budějovice. In: *seznam.cz* [online]. .2022 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3ObRiLs>

7 Přílohy

7.1 Seznam příloh

1. Mapa, kde se nacházejí Moravské Budějovice
2. Mapa Moravských Budějovic s vyznačenou školou
3. Pohled na kostelní věž a zámek v zimě
4. Fotografie současného ředitele školy
5. Plaketa Jana Buly ve vstupní aule
6. Fotografie všech ředitelů z almanachu ke 100. výročí
7. Pohled na Gymnázium od hlavní brány
8. Fotografie památníku francouzského generála
9. Majáles 2022
10. Fotografie první výroční zprávy
11. Výroční zpráva zevnitř

7.2 Vývoj názvů školy a jejich ředitelů²³⁶

7.2.1 Názvy školy

1. 1911–1919 Obecní reálné gymnasium v Moravských Budějovicích
2. 1919–1931 Státní reálné gymnasium v Moravských Budějovicích
3. 1931–1939 Státní reálné československé gymnasium v Moravských Budějovicích
4. 1939–1953 Státní reálné gymnasium v Moravských Budějovicích
5. 1953–1963 Jedenáctiletá střední vzdělávací škola
6. 1963–1970 Střední všeobecně vzdělávací škola
7. 1970–2004 Gymnázium
8. 2004 – současnost Gymnázium a SOŠ, Moravské Budějovice, Tyršova 365

7.2.2 Ředitelé

1. 1911–1938 PhDr. Josef Fišer
2. 1938–1940 Jan Malý
3. 1940–1942 Josef Machát
4. 1942–1945 Dr. Bohumil Roztočil
5. 1948–1952 PhDr. Vladimír Javůrek
6. 1952–1956 František Svoboda
7. 1956–1965 Karla Sobotková
8. 1965–1988 Ing. Josef Šmíd
9. 1988–2001 Mgr. Pavel Vandas
10. 2002–2004 Ing. Karel Dohnálek
11. 2004–2016 Ing. Stanislav Šťáva
12. 2016 – současnost Mgr. František Dubský

²³⁶ *Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice*. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 22.

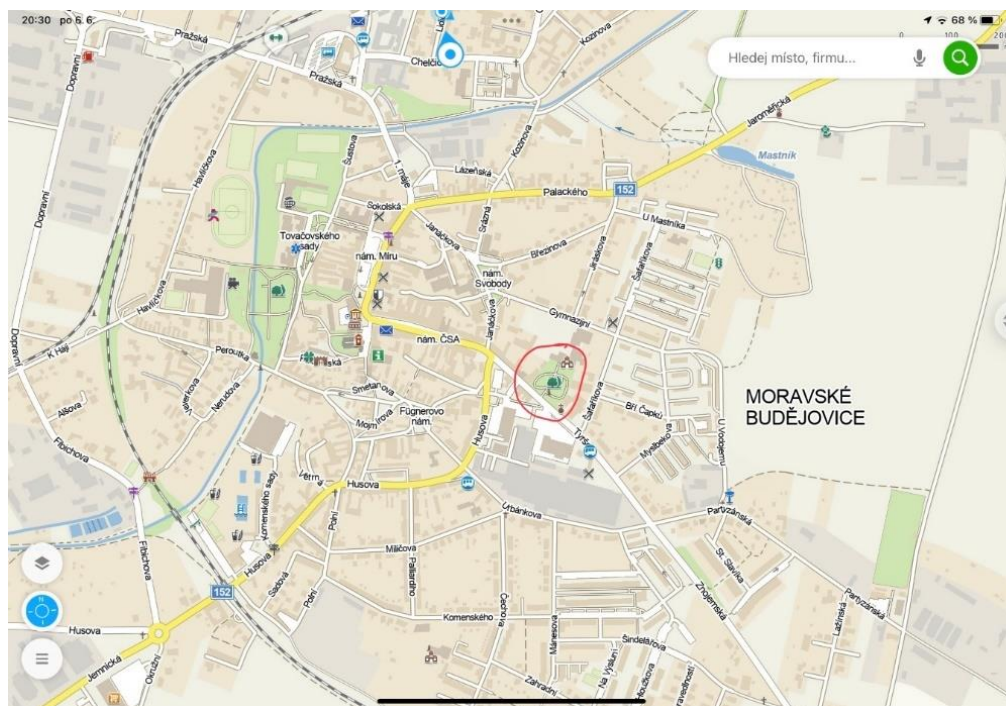
7.3 Obrázky

Příloha 1. Lokalizace Moravských Budějovic²³⁷

²³⁷ Moravské Budějovice. In: *google.com* [online]. .2022 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3HfbD0h>

Příloha 2. Mapa Moravských Budějovic s vyznačenou školou²³⁸

Příloha 3. Pohled na kostelní věž a zámek v zimě²³⁹

²³⁸ Moravské Budějovice. In: seznam.cz [online]. .2022 [cit. 04.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/3ObRiLs>

²³⁹ Vlastní fotografie.

Příloha 4. Současného ředitele školy²⁴⁰

Příloha 5. Plaketa Jana Buly ve vstupní aule²⁴¹

²⁴⁰ Gymnázium a SOŠ Moravské Budějovice, kontakty, In: *gymzosmb.cz* [online]. .2022 [cit. 12.06.2022]. Dostupné z: <https://bit.ly/39hHhOl>

²⁴¹ Vlastní fotografie.

Příloha 6. Fotografie všech ředitelů z almanachu ke 100. výročí²⁴²

²⁴² Almanach ke 100. výročí založení Gymnázia Moravské Budějovice. Brno: Pro Gymnázium Moravské Budějovice vydalo vydavatelství F.R.Z. agency, 2011. s. 23.

Příloha 7. Pohled na Gymnázium od hlavní brány²⁴³

²⁴³ Vlastní fotografie.

Příloha 8. Fotografie památníku francouzského generála²⁴⁴

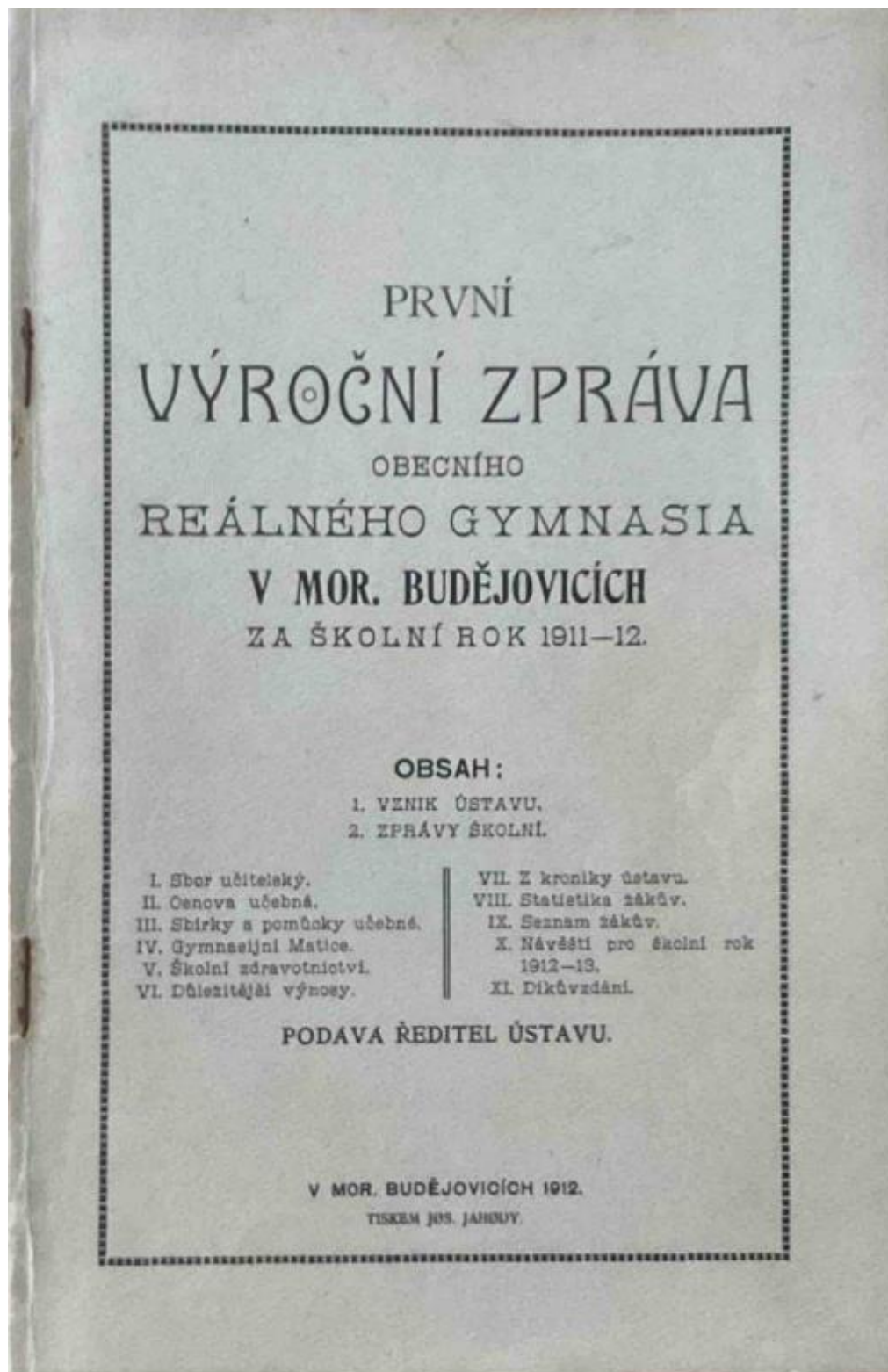

²⁴⁴ Vlastní fotografie.

Příloha 9. Majáles 2022²⁴⁵

²⁴⁵ Vlastní fotografie.

²⁴⁶ Vlastní fotografie.

- 10 -

Č) Stav učitelského sboru na konci škol. roku 1911/12.

a) Pro předměty povinné a jazyk německý.

Pořad.	Jméno a hodnost	Předměty vyučovací	Třída	Počet týd. hodin	Poznámka
1.	Dr. Fišer Jos., ředitel	matematika přirodopis	Ia, Ib Ia, Ib	10	C k prof. státi gymn. v Záhřebu. Správce knih, příruček, sbírek programů, sbírek zem. pisných, ar- cheologických, pomůcek matematických, sbírek přirodopisných, lyuká- ních a technologických
2.	Šindelář Fr., skutečný učitel	čeština latina krasopis němčina	Ia Ia Ia, Ib Ia	16	Třídní v Ia. Správce knihovny učitelské a žákovské.
3.	Čížek Jindř., supplující učitel	čeština latina zeměpis němčina	Ib Ib Ia, Ib Ib	18	Třídní v Ib. Správce knihovny pau- perum a sbírek numis- matické. Od 1. dubna 1912 dovolen ze zdravotních
4.	Ošťádal Ot., supplující učitel	Od 1. dubna 1912 úvazek supplujícího učitele Jindř. Čížka.			Viz čis. 3.
5.	Chválek Lad., výpomocný učitel	kreslení	Ib	3	—
6.	Kment Ant., výpomocný učitel	tělocvik	Ia, Ib	4	Správce herního nářadí.
7.	Kolář Václav, výpomocný učitel	kreslení	Ia	3	Správce pomůcek ku kreslení.
8.	Pišmistr Fr., výpomocný učitel	náboženství	Ia, Ib	4	Exhortátor.
b) Pro předměty nepovinné.					
9.	Trnka Štěpán, výpomocný učitel	zpěv	Ia, Ib	4	—
Zat. školník: Josef Doležal.					

D) Dovolené.

Suppl. učitel Jindřich Čížekovi udělena byla pro nemoc dovolená od 1. dubna do konce školního roku usnesením obecního zastupitelstva ze dne 19. dubna 1912 (vzato na vědomí výn. c. k. zemské školní rady ze dne 29. dubna 1912 č. 11.846).

- 11 -

II. Osnova učebná.

A) Předměty povinné a jazyk německý.

a) Látka učebná.

Vyučování dělo se podle normální učebné osnovy pro reálná gymnasia typu A, vydané c. k. ministerstvem kultu a vyučování ze dne 8. srpna 1908 č. 34.180.

Jazyku českému vyučovalo se podle osnovy ze dne 23. února 1910 č. 5153, jazyku německému podle osnovy ze dne 2. září 1909 č. 36.762 a tělocvik podle osnovy ze dne 27. června 1911 č. 25.681.

Přehled vyučovacích hodin.

Předmět	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Celkem
Náboženství	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Jazyk český	4	4	3	3	3	3	3	3	26
Jazyk latinský	6	6	6	6	6	5	5	5	45
Jazyk francouzský	—	—	4	4	4	3	3	3	21
Dějepis	—	2	2	2	3	3	3	3	18
Zeměpis	2	2	2	2	1	1	1	1	11
Mathematika	3	3	3	3	3	3	3	2	23
Základní nauky deskr. geometrie	—	—	—	—	2	2	—	—	4
Přirodopis a všeobecná zeměpisná	2	2	—	—	2	2	2	2	12
Chemie	—	—	—	—	—	2	2	—	4
Fysika	—	—	2	3	—	—	3	4	12
Filos. propaedeutika	—	—	—	—	—	—	—	3	3
Kreslení	3	3	2	2	—	—	—	—	10
Krasopis	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Tělocvik	2	2	2	2	2	2	2	2	16
Jazyk německý	4	4	3	3	3	3	3	3	26
Celkem	29	30	31	32	31	31	32	32	248

²⁴⁷ Vlastní fotografie.